Posamezna številka 10 dinarjev

Poštnina plačana v gotovini

ZASAVSKI vestnik

Izdaja Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah — Urejuje in odgovarja uredniški odbor — Odgovorni urednik: Stane Šuštar — Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski vestnik«, Trbovlje I, uprava rudnika — Telefon štev. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke v Trbovljah 614-T-146 — List izhaja vsako sredo — Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100, mesečna 34 din — Posamezna številka 10 din — Rokopisi morajo biti v uredništvu najkasneje vsak petek dopoldne in se ne vračajo

LETO VIII. — Štev. 2 TRBOVLJE, 12. JANUARJA 1955 GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Prvi sneg letos je pobelil tudi v dolini

Naš „Zasavski vestnik“

v starem in novem letu

Spet je eno leto za nami. Verjetno se boste spomnili, dragi bralci, da je lani neki prijatelj našega lista zapisal nekaj misli o našem »knapovskem glasilu«. Tam je ta tovariš povedal mnenje naših delovnih ljudi o našem glasilu, kaj so le-ti imeli od našega Vestnika, česa so bili veseli, kaj je bilo napak in kaj bi bilo še potrebno.

Zatorej bo prav, če tudi letos napišemo nekaj misli, ki smo jih nabrali pri delovnih ljudeh vseh poklicev, vseh starosti, pri naših političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih organizacijah — skratka rečeno: med vsemi našimi prebivalci.

Osmo leto teče, odkar izhaja naše okrajno glasilo. Vestnik je v teh letih budno spremljal dogajanja v naših krajih, hvalil, grajal, svetoval in bodril, skratka: pojavljal se je v vseh naših hišah (čeprav moramo povedati, da ima list še vedno premalo naročnikov) in spoznaval naše bralce z najrazličnejšimi problemi naših krajev. In če pogledamo nazaj na preteklo leto, moramo ugotoviti razveseljivo vest: tudi lansko leto je naše glasilo skušalo ostati zvesto svojim tradicijam, prikazovalo je delo in hotenje naših delovnih ljudi na vseh področjih življenja. Prav zategadelj sem se odločil, da tudi tokrat napišem nekaj misli, in bralci naj mi dobrohotno oproste, če bom povedal kar koli napak ali premalo. Morda bom s svojimi skromnimi pripombami pripomogel k boljši in še bolj pisani vsebini našega skoro povsod priljubljenega glasila.

Poglejmo torej nekoliko po naših krajih in povejmo, kaj pravijo o Vestniku naši ljudje. Kar takoj bom povedal misli predsednika mestne občine v Zagorju in poslanca Ljudske skupščine LRS, tov. Alojza Lukača. V kratkem pomenku mi je obrazložil, da je naš Vestnik v preteklem letu odigral precejšnjo vlogo v našem družbenem dogajanju in da je s svojimi poročili in članki pripomogel k spoznavanju številnih problemov, ki so se pri našem delu pojavljali pred nami vsak dan. Toda res je — kot je dejal — da je vsak list odvisen predvsem od ljudi, ki vanj pišejo, ki budno spremljajo dogodke naših krajev in jih posredujejo ljudem. Zatorej moram priznati — je dejal tov. Lukač — da so naši dopisniki še vse v premajhni meri spremljali dogodke v Zagorju. Seveda pa je odvisno to tudi od uredništva lista, ki bi lahko še bolj pomagalo, da bi bili bralci obveščeni o vseh dogodkih našega kraja. Prav sedaj — je pripomnil tov. Lukač — se odigravajo v naših krajih važne stvari; razpravljamo o gradnji ceste, ki nas bo povezala z Ljubljano preko Litije, razpravljamo o komunah, toda o tem pišemo vse premalo. Zedinila sva se, da bodo morali dopisniki kakor tudi uredništvo v tem pogledu napeti vse sile in ljudem prikazati vse te najvažnejše dogodke.

Takoj moram priznati, da sem hotel tudi letos povedati, kaj sem slišal pri naših rudarjih. In naj mi ne zamerijo, če bom izdal tudi nekatere njihove misli, ki so bile izrečene le na pol. Naj bodo prepričani, da se bo naš urednik potrudil in odpravil tudi te napake.

V prvi polovici leta — pravijo nekateri naši rudarji — je bil list enak prejšnjim številkam. Toda kaj kmalu je postal bolj pisan in zanimiv. Zlasti potem, ko je začel objavljati številne zanimivosti iz življenja rudarjev v predaprilski Jugoslaviji in še prej. Menim, da so bili rudarji tega najbolj veseli. In še to: dejali so mi, da jih je zelo razveselilo, da je Vestnik začel prinašati članke o draginji, o zviševanju in navijanju cen, o špekulantstva in tatvinah ter nepoštenostih v naših gospodarskih organizacijah. Te članke so menda prebrali vsi do zadnjega. Prav veseli so bili tudi obravnavanja naših uspehov v rudarstvu. Nekdo mi je celo dejal, da se je naš list na ta način najbolj oddolžil našim rudarjem. — V pogovoru z nekim rudarjem — njegovega imena ne smem izdati — sem bil prijetno iznenaden. Ta je med ostalim dejal, da v besedilu člankov čestokrat manjkajo vejice in ostale interpunkcije (pripomba uredništva: to je sicer resnica, a krivda ni na naši strani, pač pa na izrabljenih tiskarskih napravah v tiskarni; tako se n. pr. vejice in pike na tiskarskih matricah »pogreznejo« in v svinčenem odlitku, ki pride v rotacijo, izginejo). Tega moža sem povabil, da bi vstopil v maloštevilen krog dopisnikov, saj bo urednik vesel, če bo videl, da se dopisniki množe. »Trda roka, ki dela s krampom, ni vajena peresa,« mi je odgovoril. »Sicer pa, kdo vé,« je pristavil, »dandanes res ni izključeno, da bom tudi jaz kdaj vzel v roke pero in kaj napisal.« — Torej sem enega le navdušil za pisanje.

Naši kulturni delavci menijo, da je list lansko leto vidno napredoval. Seveda sem takoj vedel, kam pes taco moli (vsi so mi priznali, da je bila tretjina vseh člankov pisana o našem kulturnem dogajanju — to pa je po njihovem mnenju edino pravilno). Zdi se mi, da so naši kulturniki egoisti. Kajti ne pomislijo, da je nešteto organizacij, društev in ustanov, ki so pomembne in zaslužijo, da tudi o njih prinesemo od časa do časa kak članek. To jih bodri in navdaja z zavestjo, da njihovo delo ne ostaja nezapaženo. Pa vendar menijo naši kulturniki, da marsikak dogodek s področja kulture ne obravnavamo dovolj kritično. Torej lep napredek. Spomnil sem se, da so mi lani zagotavljali, da smo včasih v naših sodbah pretrdi. Letos pa priznavajo, da je kritika največkrat le spodbuda k nadaljnjim uspehom in delu. Drugi pa so mi spet dejali, da je Vestnik premalo tehten, se pravi, da prinaša stare članke. Pozabljajo namreč, da je naš list tednik.

Tudi naši politični aktivisti so se letos malo unesli. Priznali so, da so letos z listom zadovoljni. Ko sem jih pobaral, zakaj so zadovoljni, so mi nekateri dejali, da so se dopisniki potrudili in objektivno pisali o njihovih organizacijah, o njihovih pomanjkljivostih, uspehih in slabostih. Toda še vedno se najdejo posamezniki, ki menijo, da bi moral biti Vestnik zgolj politično glasilo. Sreča, da je bila vmes neka tovarišica, ki ga je prisilila, da je umolknil. Samozavestno mi je dejala, da berejo list tudi naše žene, seveda najraje črtice, novele in roman. Sicer pa mi je nekdo dejal, da urednik že vé, kaj mora priti v list, on že zna razporediti gradivo tako, da je v časniku za vsakega nekaj.

Obiskal sem pred dvema mesecema oglarje nekje pri Mlinšah. Ko smo se menili o tem in onem, smo prišli tudi na Vestnik. Mislil sem, da ga tu gori sploh ne poznajo. Pa sem se zmotil. Bolj poznajo vsebino lista in dogodke v naših krajih kot marsikdo naših ljudi v revirjih. Le premalo je Vestnik pisal o naših zadrugah, ki se ubadajo z najrazličnejšimi težavami. Spet drugi kmetje so mi zadovoljno pripovedovali, da je list dober, tudi zato, ker prinaša članke o kmetovanju, o raznih kmečkih posvetih itd. Ti ljudje list menda najbolj berejo, seveda najraje v zimskih mesecih, ko je največ časa. Stari očanec France z Mlinš mi je dejal, da prebere kar ves list. Od začetka do kraja. Potem razlaga vsebino še drugim.

Letos so se popravili tudi naši mladinci. Nekateri poznajo list le po športnih novicah. Hudujejo se, da je športu odmerjeno najmanj prostora, šport je po njihovem mnenju najbolj koristna stvar, ker prinaša človeku zdravje.

In naši pionirji. Urednik je izpolnil, kar je obetal. V vsaki številki je prostor, ki je namenjen izključno njim. Seveda bi pionirji radi, da bi uredništvo razpisovalo več nagradnih ugank in križank. — Morda bo urednik ugodil njihovim željam.

In žene? — Kot sem dejal spredaj: premalo črtic, novel, premalo partizanskih dogodkov. Menda je res: tudi sam menim, da smo letos vse premalo pisali o naših najhujših časih. Vse polno je spominov, dogodkov, veselih in žalostnih, ki zaslužijo, da jih obudimo, da jih zapišemo. Številni bralci nam bodo hvaležni.

In še in še. Precej je še mnenj in hotenj, ki pa jih seveda ni mogoče v celoti izpolniti. Kajti tedaj bi moral postati naš Vestnik dnevnik. To pa je seveda za sedaj nemogoče. Morda bi šlo z večjim obsegom lista. Toda v tem primeru bi se morala povečati naklada. Saj vemo in kar priznajmo, da je mnogo domov, ki lista nimajo. Morda jim je žal tistih nekaj kovačev. Ali pa morda sploh ne berejo. Vsekakor smemo pričakovati, da se bo letos naklada povečala, kar bo v korist nam in upravi lista. Potem smemo pričakovati, da bo naš list še bolj zanimiv.

Če napravimo iz vsega zaključek, bomo videli, da bo moral urednik resno razmišljati, kako ustreči vsem željam. Seveda pa moram poudariti, da so to veči del mnenja posameznikov, ne pa vseh. Morda bodo naši dopisniki le prebrali te vrstice in se zamislili. Morda pa bomo na koncu le morali vsi priznati, da je naše glasilo le uspevalo in da je ob podpori bralcev in dopisnikov le izpolnilo svoje poslanstvo. In če smo dosegli to, smemo odkrito reči, da imamo glasilo, ki je marsikdaj morda zanimivejše kot pa tu in tam naši dnevniki. Seveda ne smemo pozabiti želeti naši upravi lista ob tej priložnosti, da skuša razširiti naše glasilo v sleherno zasavsko hišo.

Silvin.

Delo Sveta za prosveto in kulturo pri LOMO Hrastnik

V zadnjem tednu lanskega leta je zasedal Svet za prosveto pri ljudskem odboru mestne občine Hrastnik. Svet je ob vsestranski podpori ljudskega odbora in ob sodelovanju vseh članov sveta v letu 1954 izpolnil svoje naloge. Ob pregledu dela v minulem letu smo ugotovili, da je bila kulturnoprosvetna dejavnost v kraju živa in uspešna ter kvalitetno na dokaj visoki stopnji. Tudi športna društva so s svojimi nastopi in drugim delom dokazala, da si širok krog naših delovnih ljudi utrjuje zdravje in uri telesno spretnost ter se za športne uspehe bori z ostalimi društvi v okraju. Graje vredno pa je vsekakor ponašanje nekaterih odbornikov, zlasti nogometnih sekcij naših društev, ki namesto da bi na člane vplivali vzgojno, sami z nekulturnimi izpadi delajo prepire in medsebojna obračunavanja na igrišču. — Govor je bil nadalje o prav netovariških ponudbah gostujočim društvom na škodo društva, ki je povabilo goste v Hrastnik (primer gostovanja »Odreda«).

Na seji smo prav tako kritično pregledali potek dosedanjih občnih zborov naših društev in ugotovili, da ni bil izveden sklep, da bodo vsa društva na občnih zborih sprejela konkretne sklepe o proslavi 10-letnice naše osvoboditve in o praznovanju občinskega praznika 3. julija t. l. Tudi sklepov o večji dejavnosti za splošno izobraževanje ljudi nobeno društvo — razen Društva prijateljev mladine — še ne izvaja. Navedeno društvo je do sedaj organiziralo že dva kuharska in dva šivilj-ska tečaja s povprečno udeležbo po 30 deklet.

Svet je soglasno sklenil predlagati ljudskemu odboru, da se iz razpoložljivih sredstev da društvom enkratna podpora v znesku 500.000 din, kar naj bo društvom izraz priznanja za dosežene uspehe in pobuda za še večjo aktivnost, zlasti v pogledu kvalitete v letošnjem letu — obema knjižnicama pa naj se dodeli 120.000 din za nakup novih knjig, da bosta lahko z večjo izbiro sodobnih knjižnih del pritegnili v svoj krog še več bralcev.

Nadalje je Svet na tem zasedanju osvojil predlog za izvolitev šolskih odborov na šolah v Hrastniku, določil število odbornikov ter sprejel predlog upraviteljа osnovne šole, da se z začetkom II. polletja šolskega leta 1954/55 upravno osamosvoji osnovna šola na rudniku in se po SPK pri OLO Trbovlje imenujeta oba upravitelja osnovnih šol, kar je za Hrastnik pozitivna in pomembna pridobitev. Zbori volivcev bodo o šolskih odborih izrekli dokončno besedo ob koncu meseca januarja. — Ljudskemu odboru in Svetu za prosveto se prosvetni delavci v Hrastniku zahvaljujejo za dodeljene nagrade za novoletno jelko ter so s tem sprejeli obveznost, da bodo tudi v prihodnje svoje sposobnosti dali na razpolago za napredek Hrastnika.

Svet je ob zaključku zasedanja zadolžil novoizvoljene člane, da takoj skličejo širšo konferenco vseh kulturnoprosvetnih in športnih društev v svrho dogovora za pripravo programa praznovanja 10-letnice osvoboditve Hrastnika, nadalje za praznovanje občinskega praznika ter končno, da športna društva, zlasti pa nogometne sekcije, svoje delo sporazumno usmerijo v tako dejavnost, ki bo razvoju športa v Hrastniku koristila in ga dvignila, ne pa, kot se je to zadnje čase zgodilo, dvigala in podpirala ambicije posameznih »nešportnih« igralcev in odbornikov.

Svet za prosveto želi vsem uspehov polno leto 1955!

Jože Kenk

Več stikov je treba imeti z našo vasjo

Z letnega občnega zbora Zveze borcev v Zagorju

Pred kratkim je mestni občinski odbor ZB NOV Zagorje na občinskem zboru pregledal svoje delo, ki je bilo med obema občnima zboroma precej živahno. Poročili predsednika in tajnika sta zajeli tako notranji in zunanjepolitični položaj, kakor tudi organizacijska vprašanja. Zlasti je bilo zanimivo poročilo tajnika z ozirom na dosežene uspehe in na pomanjkljivosti pri delu organizacije, kar je povzročilo obširno razpravo. ZB je organizirala razne proslave, sodelovala je pri partizanskih patruljah, pri komemoraciji 1. novembra 1954 itd. Imela je tudi več izletov v partizanske kraje, pomagala je pravilno razdeliti štipendije otrokom padlih borcev, nudila pomoč partizanskim vdovam in je med tem časom opravila še mnogo drugega drobnega dela. Vendar pa je tukaj, kakor skoraj pri vseh organizacijah in društvih, ležalo glavno breme dela le na nekoliko ljudeh. V ZB je včlanjenih 689 ljudi. Če upoštevamo, koliko ljudi iz Zagorja je bilo v NOV, potem je ta številka še zelo nizka in nas spominja, da bo treba organizirati še vse ostale preživele borce, kakor tudi tiste, ki so aktivno delali za NOV. Glede tega je ZB premalo delala. Tudi pobiranje članarine je bilo ponekod zanemarjeno, kakor n. pr. v Kisovcu. Med člani je bilo premalo povezave, premalo idejnopolitičnega dela. V razpravi je predsednik okrajne ZB NOV tov. Ivan Šorn-Bojan poudaril, da je potrebno zbirati zgodovinski material iz NOV, ki ga je še dovolj pri raznih ljudeh na terenu.

Zveza borcev mora skrbeti, da bodo njeni aktivni člani dobili kar jim pripada, da ne bodo zapostavljeni pri delu, stanovanju itd. pred raznimi bivšimi sovražniki, da bodo otroci padlih borcev pravilno vzgojeni, da se bo skrbelo za partizanske vdove in sirote. Več stikov je treba imeti z našo vasjo, kjer so se partizani hranili. Zato bo treba ljudi v teh krajih obiskovati in delati tudi politično med njimi za trdno zvezo med kmeti in delavci. Gojiti je treba tradicijo narodnoosvobodilne borbe, zlasti tovarištvo, iskrenost, poštenost in neomajno zaupanje v končno zmago socializma.

I. H.

Ob 10. obletnici Aero kluba „Stane Kamnikar“ v Zagorju

Mislim, da je umestno, da se ob desetletnici delovanja Aero kluba »Stane Kamnikar« v Zagorju ozremo na njegove uspehe, ki so nedvomno pomembni.

V letu 1945 so se zbrali prvi člani v lokalu pri Borišku in ustanovili letalsko organizacijo v Zagorju. V začetku se je le-ta ukvarjala samo s prosvetnim delom. Leta 1946 pa je imelo društvo že prve uspehe v letalstvu in modelarstvu. Naslednje leto je klub dosegel prvo mesto v v Sloveniji kot najboljše letalsko društvo v naši republiki. Istega leta je klub izuril že prve jadralce in padalce. Društvo je imelo 6 delovnih skupin, in sicer v Trbovljah, Hrastniku, Radečah, Krškem, Brežicah in v Litiji, v katerih je delalo povprečno 380 članov. Leta 1950 so se te skupine osamosvojile v samostojne aero-klube in tako je zagorsko društvo ostalo spet samo z 200 člani.

Od leta 1945 do danes je Aero-klub »Stane Kamnikar« v Zagorju izuril 80 modelarjev, 17 jadralcev in 52 padalcev, kar je vsekakor zelo lep uspeh. Uspeh je tem večji, če pomislimo, da društvo nima še svojega letališča in da je moralo navedene padalce in jadralce pošiljati v šole v druge kraje.

Zagorski aero-klub bo imel letos, 23. januarja, deseti letni občni zbor, na katerem bo pregledal svoje dosedanje delo ter si zadal ob tej priložnosti nove naloge, hkrati pa razvil svojo klubsko zastavo.

H. V.

Februarja sestanek ministrov Balkanske zveze

Kot se je zvedelo, bo sestanek zunanjih ministrov Grčije, Turčije in Jugoslavije verjetno konec februarja ali v začetku marca t. l. Vse tri vlade so že dale načelen pristanek.

Do sedaj že 57 dobitkov

za nagradno žrebanje naročnikov „Zasavskega vestnika“

Letošnje leto bomo praznovali 10-letnico naše osvoboditve, prav tako pa tudi osmo leto, odkar izhaja naš »Zasavski vestnik«. Tudi letos pripravlja uprava našega lista tradicionalno žrebanje za vse tiste naročnike »Zasavskega vestnika«, ki bodo letos do 1. maja poravnali celoletno naročnino za list in seveda imeli plačan morebitni zaostanek na naročnini za lansko leto. Za vse te in za nove naročnike »Zasavskega vestnika«, ki bodo plačali do navedenega dne naročnino za list za vse letošnje leto, bomo tudi letos pripravili preko 100 lepih nagrad.

Do sedaj sta najlepša dobitka za to nagradno žrebanje RADIJSKI APARAT in MOŠKO KOLO, nadalje 20 NAGRAD PO 500 DIN V GOTOVINI, prav tako 15 KNJIŽNIH ZBIRK ter 10 BREZPLAČNIH NAROČNIN ZA 1 LETO NA »ZASAVSKI VESTNIK« — skupno torej DO SEDAJ 47 NAGRAD. To je seveda samo prvi del vseh dobitkov.

Naročniki našega lista naj nadalje ne pozabijo, da so z redno plačano naročnino zavarovani pri »Zasavskem vestniku« tudi za primer smrti po nezgodi za 10.000 din, za primer trajne invalidnosti pri taki nesreči pa za 20.000 din.

Vsem bralcem našega lista prav tako sporočamo, da bomo prihodnji mesec začeli priobčevati v »Zasavskem vestniku« nov zanimiv in napet ljubezenski roman

„LJUBEZEN LEPE IZIDORE“

Opozorite na ta roman vse svoje prijatelje in znance, ki naj se naroče na naš tednik takoj. Naročite nadalje »Zasavski vestnik« za sorodnike in prijatelje v drugih republikah in v tujini, naročite list tudi za svoje sinove in prijatelje, ki služijo kadrski rok v JLA. Vsakdo bo vesel novic iz naših domačih krajev.

Pohitite s poravnavo naročnine, da se boste lahko udeležili našega nagradnega žrebanja.

UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

Milan Vidic: Nadaljevanje

Zagorski rudarji-pevci na obisku pri izseljencih v Severni Franciji

In videl sem mlade obraze — obraze mladine naših ljudi, ki so se rodili na francoskih tleh. Niso kaj prida poznali domovine svojih staršev. Toda v njihovih očeh si bral silno željo, spoznati domovino očeta in matere, da bi jo videli in doumeli. Ob vsaki pesmi so bili njihovi obrazi solzni. Čudno: niso se sramovali teh solz; pustili so jih, da so jim polzele po licih in se izgubljale...

In videl sem spet kako so se stiskale roke naših rojakov. Videl sem, da je sin stisnil očetu roko; fant je spoznal, da je očetova domovina lepa in drugačna kot takrat, ko jo je oče moral zapustiti. In videl sem spet strmeče poglede mladih deklet, ki so se vpijali v obraze pevcem in jim tako rekoč vsako izpeto besedo iztrgali iz ust. Bile so solze koprnenja in željâ po rodni grudi njihovih staršev. In še mnogo sem videl.

Takrat sem spoznal, da je domovina le ena. Čeprav je življenje v njej prepleteno s tisoč težavami, napori in zaprekami — kakor pesem je ta domovina: silna in nepremagljiva, naša je last pridnih, delovnih, toda svobodnih ljudi. Mogoče me kak bralec ne bo razumel: dejal bo, da frazarim. Takemu bralcu bi nasvetoval, naj gre za nekaj časa v tujino. Videl bo tamkaj bleščeče stvari: videl bo blaginjo, srečo, bogastvo. Toda videl bo vendar predvsem sam sebe in svojo negotovo usodo. Videl bo, da tujina ne pozna sočutja do preganjanih in malih ljudi. Vse, kar ni njenega, vse kar je tujega, pregazi, potepta. Prej ali slej. Toda prav za gotovo.

Še enkrat so prišli naši rojaki poslušat našo pevska zbora.

Bilo je v ponedeljek zvečer: v gostilni »Vilmouth« smo jemali pravzaprav slovo od naših gostiteljev. Tokrat smo z njimi govorili le o svidenju v domovini. Prijetno razpoloženi so naši rojaki obujali spomine na prejšnje leto, ko so obiskali svoje stare kraje. In ko se je tamkaj izza separacije jelo nočiti, je spet zadonela slovenska pesem. Tokrat so peli vsi: mladi in stari in celo tisti, ki niso znali. Peli so pač zase.

Že drugič se nam je posrečilo, da so se naši rojaki, namreč člani treh društev, usedli za skupno mizo in se pomenkovali. S starim Marinškom sva se pomenkovala o tem lepem vzdušju.

Pripovedoval mi je, kako je prišel v Francijo, kako se je boril za svoj obstanek, kako je delal v društvu, ki je bilo tiste čase strnjeno in enotno. Potem mi je spet pravil o življenju dvajsetih let, ki so minila, o letih, ki so brzela z neznansko naglico.

Pozno v noč se je zavleklo to naše zadnje bivanje v krogu naših gostiteljev. Kar neradi smo odhajali: oni in mi.

Toda vedeli smo, da se drugi dan povrnemo nazaj v domovino. Dan je vstajal, ko smo zapuščali priljubljeno slovensko gostilno in odhajali na naše domove.

★

Torek, zgodaj zjutraj. Prišel je čas slovesa in odhoda. Morda zveni neverjetno, če povem, da smo si silno želeli domov. Čudno: nič nismo delali, živeli smo v krogu dragih znancev, v krogu ljudi, ki jih poprej nismo poznali, ki pa smo z njimi v tem kratkem času navezali tesne stike in se popolnoma odkrito pomenili o naših in njihovih težavah; toda kar veseli smo bili, in občutek, da se vračamo v domovino, je bil tokrat bolj močan kot vse drugo. O tem smo pripovedovali rojakom. In dejali so nam, da se je njim godilo enako, ko so prihajali v Francijo. Samo, da so vedeli, da je vsak poskus, iti nazaj nesmiseln in nemogoč.

Okrog desete ure smo se zbrali pred našo gostilno, kjer je čakal na nas avtobus, ki so ga pripravili rojaki, kajti morali smo na glavno postajo, ki je oddaljena dva kilometra. Seveda so prišli vsi naši gostitelji.

Vsako slovo je težko. To zadnje je bilo najtežje. Preprosto smo se jim zahvalili za gostoljubje in za vse, kar so storili, da bi nam bivanje med njimi bilo kar najlepše.

In povabili smo jih: »Pridite drugo leto k nam v našo in vašo domovino. Ni več stara dežela zatiranja in preganjanja, marveč dežela svobodnih ustvarjalcev, delovnih ljudi, ki se resda morajo danes še marsičemu odreči. In če pridete, boste videli, da je vse naše snovanje, vse naše početje namenjeno in usmerjeno samo na en cilj: zgraditi deželo napredka, deželo srečnih in svobodnih ljudi, ki so po stoletjih prvič svobodni in ki prvič gledajo z zaupanjem v prihodnost. In ta prihodnost je naša in naših otrok. Še enkrat: hvala za vse!«

Avtobus je zdrvel po gladki cesti. Za nami so ostajale vse manjše postave naših izseljencev. In videli smo na licih starcev, mož in fantov, mater, žena in otrok solze. Kdo bi se jim ubranil...

Meerlebach je bil za nami.

★

Zavozili smo proti mostu, pod katerim teče umazana Rena. In videli smo na eni strani nemškega carinika v zeleni uniformi, na drugi strani pa modro-belo-rdečo stražarnico, pred katero je stal v črno uniformo oblečen francoski policist. Na obrazih sem videl, oziroma razbral, da gre tod meja dveh dežel. In zdelo se mi je, da poje Nemec »Die Wacht am Rhein«, Francoz pa marseljezo. Katera bo močnejša? Za prvega je ta dežela, ki smo jo zapuščali, še vedno »Elsass-Lothringen«, za drugega pa od nekdaj »L' Alsace-Lorraine«.

Tak je ta košček zemlje, ki ga čuvata predstavnika premagane in zmagovite velesile. In čudno: zmagovalec se boji premaganca. Dobro ga pozna. Pozna njegov pohlep po zemlji. In zmagovalec ni nič drugačen.....

Nekdo od naših mi je dejal: »Primerjaj Francijo in Jugoslavijo! Kdo je imel več možnosti za oborožen odpor, Francozi ali Jugoslovani? Kdo bi lahko zadal Nemcu več udarcev? Francija ali Jugoslavija?«

Odgovor je preprost in jasen: Francija. In kaj je Francija storila, da bi se otresla nadležnega tujca? Tistih nekaj tisoč maquijev ni pomenilo nič. Seveda so ti njihovi partizani zadajali Nemcem udarec za udarcem. Toda neprimerno več bi lahko Francija s svojo vojsko prispevala k premaganju Hitlerja. Tega pa ni storila... Bilo je nekaj neizrekljivo tragičnega za velik francoski narod. Toda majhno ljudstvo Jugoslavije je s svojo junaško, neizprosno, nadčloveško borbo pokazalo, kaj zmorejo ljudje, ki ljubijo svobodo in neodvisnost tako, kot jo ljubijo naši narodi. Čudili smo se, zakaj Francozi tako neradi govore o svojem osvobodilnem boju in gibanju.

Marsikaj smo videli, marsikaj se naučili. Če ne bi bilo drugega, smo na tem potovanju po Zahodu spoznali ljudi in njihove kraje. In spoznali smo, da se tod ni nič spremenilo. Še vedno imajo tamkaj stranke, ki pravijo, da je njihov program najboljši, najnaprednejši, da ima namen izboljšati delovnemu človeku življenjske pogoje. Toda spoznali smo, da je vse to le slepilo. Za oblast gre vsem tem strankam. Samo za oblast. In nehote smo primerjali našo deželo z njihovo. In sami pri sebi smo priznali, da je razlika med nami in njimi v stotero in stotero stvareh velikanska.

Vlak je drvel proti domovini: München, Salzburg, Beljak in naša državna meja.

Daleč pod nami vidimo kmečkega očanca, ki maha v pozdrav. Doma smo. Zrak, ki smo ga vdihavali, ni bil prav nič drugačen kot na oni strani. In vendar smo občutili, da nam vsi ti hribi, vse te strme gore, vsi travniki, vsi gozdovi in polja govore: doma ste! Na svojem ste spet! In iz prsi nam je privrela pesem o domovini, o naših ljudeh.

Da, takrat, domovina, ko si daleč, se nam še bolj razodeneš. Silna si v ljubezni do svojih ljudi. Zato se vračamo ponosni, da te imamo. Res — ni nas prav nič sram priznati, da ljudje v svetu žive bolje kot mi. Da imajo nekoliko višji življenjski standard, kakor pravimo. Toda pomislili smo: na nas samih je, kdaj bomo bolje živeli! Če bomo delali, vztrajno, neutrudno delali, nam bo naša domovina rezala vedno večji kos kruha.

In še nekaj velja omeniti. Že davno potem, ko smo bili doma, smo slišali novico, ki nas je navdala z gnusom. List »Luč« je prinesel članek o našem bivanju med našimi izseljenci. Časnik izhaja v Celovcu, izdajajo ga pa pobegli belogardisti za izseljence. Seveda nismo pričakovali, da bo ta list pisal objektivno o našem potovanju, o našem gostovanju med našimi rojaki v Franciji. Toda to, kar je ta list napisal, nas je prepričalo, da so njegovi izdajatelji ne samo sovražniki naše domovine, marveč tudi sovražniki naših izseljencev. Zapisali so namreč, da smo začeli naš koncert v Meerlebachu z besedami: »Porca Madonna«. Oprostite izrazu, toda moral sem ga ponoviti. Katera naša recitacija se začenja s temi besedami? Nobena! In ti ljudje v Celovcu to dobro vedo. In menda tudi poznajo pesem Mileta Klopčiča »Rudarja Andreja«. Kdo je pač ne pozna! Toda kdo bi pisal resnico. Ta naj ostane skrita. In prepričali smo se, da so s svojim zlobnim člankom škodovali sami sebi, kajti prihajala so k nam pisma naših izseljencev, v katerih so nam pisali o tem članku. Veseli smo bili, da so se zgražali nad takim zlonamernim pisanjem. In spet smo bili veseli, ker so naši izseljenci spoznali, da tisti, ki izdajajo ta časnik enostavno lažejo. Sicer jim pa drugega ne preostane. To že dolgo vemo in tudi ne bomo pozabili. V svojem slepem sovraštvu do vsega našega se niso ustrašili niti laži. Kakšno mnenje pa ima pošten človek o lažnivcih, nam ni treba navajati.

Konec

Zadnje dni po svetu

Osemnajst dni je bival maršal Tito v Indiji. To bivanje je znova potrdilo ugled Jugoslavije, ozemeljsko sicer majhne države, ki pa se močno zavzema za plemenita načela sodelovanja narodov v prid njihove nadaljnje rasti. Od tod je odšel Maršal v drugo prijateljsko državo Burmo. Ob sprejemu v Rangunu, ki po prisrčnosti ni v ničemer zaostajal za sprejemom v Bombayu, New Delhiju, Kalkuti in drugih indijskih mestih, so vodilni ljudje Burme ponovno odločno poudarili, da je narode vseh treh držav tesno povezal boj za osnovno načelo, da mora vsak narod imeti vso pravico do takšnega življenja, kakršnega si sam najbolje zamišlja. Kako pa gleda Azija na Jugoslavijo najbolje pričajo nova povabila, ki so prišla iz Indonezije, Siama in Egipta.

★

V Indoneziji je bila konferenca držav Colombo-načrta. Glavna naloga konference je bila pripraviti obsežno zasedanje zastopnikov do nedavno zapostavljenih kontinentov Azije in Afrike. Ta azijsko-afriški plenum naj bi zajel 25 držav, med katerimi pa ni opaziti Izraela, Južnoafriške Unije in Kuomintanške Kitajske. Zakaj ne, menda ni treba poudarjati. Kuomintanška Kitajska za indijskega premiera Nehruja kot država sploh ne obstaja. Pač pa sta med povabljenimi Kitajska in Japonska, brez katerih si Azije ni moč zamisliti. Vsekakor bi z njima konferenca, ki bo v aprilu, mnogo pridobila, prebujajoči se kolonialni svet pa bo napravil, če bo konferenca uspela, tako kot je zamišljena, velik korak naprej.

Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je prispel v Peking. Po prvih razgovorih, o katerih so prišle v svet doslej dokaj pičle vesti, še ni mogoče soditi, kako bo njegova akcija za izpustitev ameriških letalcev, obsojenih zaradi vohunstva, uspela. Sam Hammarskjöld je bil med postankom v Londonu zelo rezerviran glede izida svoje naloge. Vendar bodo pekinški razgovori nedvomno prerasli okvir, ki ga je določila OZN, in morda le približali največjo azijsko državo tej svetovni instituciji.

★

Francija je poslala vladam Velike Britanije, Zahodne Nemčije, Italije, Belgije, Holandske in Luksemburške nove predloge o ustanovitvi evropske agencije za izdelovanje orožja. Francoska spomenica naj bi bila delovni dokument in podlaga za razpravo o konferenci sedmih narodov, ki naj bi se začela 27. januarja v Parizu. Novi francoski načrt predlaga 1. dvoletno prehodno obdobje, v katerem bi poslovala dva odbora, ki bi se ukvarjala s standardizacijo orožja in z vprašanji proizvodnje in 2. prvega januarja 1955 naj bi se ustanovila agencija z večjo dozo naddržavnosti, ki bi se približale po svojem narodnem značaju sedanji skupnosti za premog in jeklo, v kateri je šest držav.

★

Zahodnonemški minister za gospodarstvo je poudaril v intervjuju nemški časopisni agenciji, da se Nemčija ni odrekla in da se ne bo odrekla samostojni proizvodnji orožja v okviru pariških sporazumov. Pariški sporazumi prepovedujejo Zahodni Nemčiji proizvodnjo atomskega, bakteriološkega in kemičnega orožja, bombnike za dolge polete, raketnega orožja in vojnih ladij čez določeno mejo. »Vse ostalo orožje bo Nemčija proizvajala samostojno,« je izjavil minister za gospodarstvo.

★

V Rim je prispela delegacija francoske vlade, ki se bo med uradnim obiskom ministrskega predsednika Mendès-Francea v Rimu razgovarjala s predstavniki italijanske vlade. Razgovori so se začeli in se gibljejo okoli gospodarskih in političnih problemov, o katerih bosta podala zaključke Mendès-France in italijanski zunanji minister Martini. Hkrati s francosko delegacijo je prispel v Rim tudi italijanski veleposlanik v Parizu Quaroni, ki se bo prav tako udeležil razgovorov. Neutrudni Mendès-France bo po obisku v Italiji obiskal kanclerja Adenauerja; ne bo pa si tudi pustil vzeti prednosti pri napeljevanju majske četverne konference v Parizu.

Vsem gospodarskim organizacijam, uradom in zavodom!

S 1. jan. 1955 je stopil v veljavo novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev (Uradni list FLRJ, št. 51/54). Po 23. členu tega zakona se obračunava nadomestilo plače ob bolezni in porodu (oskrbnina) po povprečju plač s stalnimi dohodki za delo v rednem delovnem času, ki so bile izplačane v zadnjih treh mesecih pred tistim mesecem, v katerem je nastal primer, ki daje pravico do nadomestila. Za čas, ko je zavarovanec v zdravstvenem zavodu, kjer ima polno oskrbo, zavisi višina oskrbnine od števila družinskih članov, ki jih zavarovanec preživlja.

Dokler ne bodo tiskani novi obrazci, naj vsi organi, ki izdajajo bolniške liste zavarovancem, vnašajo v dosedanje obrazce — namesto zaslužka po tarifni postavki oziroma plače po uredbi ter stalnega dodatka po pravilniku oziroma uredbi — naslednje podatke:

a) znesek plače s stalnimi dodatki, ki jo je zavarovanec prejel za reden delovni čas v zadnjih treh mesecih pred mesecem, v katerem je nastopila nesposobnost — plačo vpisati posebej za vsak mesec v tri vrste, ki so na dosedanjem bolniškem listu predvidene za »podatke o družinskem članu«; katera plača in stalni dodatki bodo upoštevani, je podrobneje določeno z uredbo o izvajanju zakona;

b) koliko delovnih dni je zavarovanec delal za plačo, ki je navedena pod a) — število delovnih dni vpisati v rubriko »sorodstveno razmerje do zavarovanca«;

c) število nezaposlenih družinskih članov, ki jih zavarovanec preživlja — število vpisati spodaj v prostor pod besedilom potrdila o preživljanju družinskega člana; upoštevajo se družinski člani, za katere ima zavarovanec pravico do zdravstvenega varstva po 13. členu zakona.

Podatke pod a), b), c) je treba vpisati samo, kadar se izdaja bolniški list za zavarovanca. Če se izdaja bolniški list za družinskega člana, se vpišejo podatki o družinskem članu v za to določene rubrike kot doslej.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Trbovlje.

„Trnuljčica" litijskih gimnazijcev

Ob novoletnem prazniku naše mladine so nastopili dijaki litijske gimnazije z mladinsko igro »Trnuljčica«. Premiera je bila namenjena staršem in odraslim, ki pa so se v precej pičlem številu odzvali vabilu naših pionirjev, kar je vredno graje. Reprizi te igre sta bili namenjeni našim cicibanom in pionirjem.

Dobro odrte svinjske kože plačuje

KOTEKS

po din 200

odkupuje tudi kože domačih zajcev

S pravilnim ravnanjem s kožami ob kolinah boste lahko dosegli ceno najboljše kvalitete kož, obenem pa boste pomagali usnjarski industriji do najkvalitetnejših izdelkov

Vinko Možina:

ODLOČITEV

Tisto jutro leta 89., ko je bila večina zasavskih knapov že štirinajst dni v hribih, kjer so se skrivali pred vojaki, ki so jih v štrajku iovili in s silo naganjali na delo — tisto jutro je bilo nenavadno svetlo. Sonce, podobno veliki razžarjeni okrogli ploščí je vsepovsod razsipalo ščemečo svetlobo. Zlatilo je vrhove celjskih gričev, ki so se kot otočki in polotočki dvigali iz številnih meglenih zalivov in meglenega morja. Vsepovsod je vladal čudovit mir, ki ga je le kdaj pa kdaj premotil lahen vetrič, ki je zazibal krošnje dreves, da so vzdrhtele in zapele svojo vznemirjajočo pesem.

Na obronku bukovega gozda, ki je objemal kalske planine, je sključeno sedel postavni rudar Mihalek. Na izklesanem, a otroško nežnem obrazu, ki ga je prešinjala rahla rdečica, se je zrcalila otožnost. Žalostno je pogledoval s svojimi temnorjavimi očmi v megleni zaliv pod seboj in kdaj pa kdaj globoko vzdihnil.

Tam nekje pod tem gostim, meglenim morjem spi žena, je razmišljal. Morda se je že zbudila, morda jo je zbudil sin, ki ga on, njegov oče, še ni videl... Pravijo, da mu je podoben. Hm, podoben! Kako bi mogli vedeti, da je tak majhen črviček, ki je komaj prišel na svet in se niti še ne zaveda svojega življenja, že komu podoben. Smešno! In to celo njemu, ki vzravnan komaj pride skozi vrata. Eh, česa si ljudje pač ne izmislijo! Ampak navsezadnje, hm, navsezadnje mu je pa le lahko podoben. V kakšni malenkosti pač. Morda bo imel tak nos kot on, ali pa oči. To bi že lahko bilo, saj drugi več vidijo. Da, da, je vzdihnil. Drugi ga lahko vidijo, on pa še tega ne sme. Kako rad bi ga vzel v svoje močne roke, ga pozibal in narahlo stisnil k sebi, res narahlo...

Tako je sanjaril Mihelak. Zanj je ta hip štrajk odmrl; pozabil je na tovariše, zanj je živela samo ena resničnost, najlepša: družina! Ves je bil pri njej, le nekje v podzavesti je čutil, da ne more do nje, da mu nekaj nepremostljivega to zabranjuje.

Nedaleč od Mihelaka pa je na požeti praprotí ležalo pet rudarjev, njegovih tovarišev. To so bili najprej vodja ali komandant, kakor so ga včasih dražili, Martinek; potem veseljaka in pijanca Dominik in Matic, nerazdružljiva prijatelja, od katerih je bil prvi samec, drugi pa oženjen; nato še rudar Velše, razdražljiv, a sila bister možak, in nazadnje Zorič, skoraj nepomemben dedec, ki ni imel lastne volje in se je vselej ravnal po drugih. Bili so že vsi budni, a nikogar ni bilo volja, da bi vstal. Potuhovali so se pod odejami kakor otroci, ki so se že predramili, pa se jim zdi še tako sladko nekoliko polenariti.

»Hudiča, kaj ne bo zatulilo?« se je oglasil Dominik in pomolil izpod odeje svoj široki, zaliti obraz, sredi katerega je kraljeval potlačen nos, trofeja iz številnih fantovskih pretepov. Toda ni dolgo pomežikoval na svetlem: oster jutranji zrak ga je zmrazil, da se je spet potuhnil pod odejo.

»No — naj pa mašinist še malo počaka,« je bilo slišati še izpod odeje.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Kmalu se je začelo zehanje, stokanje, posušena praprot je vse glasneje šumela; rudarji so se premetavali po trdem ležišču in čakali, kdo bo prvi vstal.

»Baba, kavo na posteljo, kri hudičeva,« se je zadrl Matic in se prevrgel na trebuh. »Ali si že pozabila, da imaš gospoda za moža?«

Njegov glas je bil tako razposajen, da so se možje zakrohotali. Sploh je bilo treba Maticu včasih reči samo kakšno nepomembno besedo, pa so se nato rudarji krohotali na vse grlo. Drugi bi se lahko zaman mučil, da bi povedal kak dober dovtip; ker ni imel njegov glas pravilnega zvena, bi pač izzvenel v prazno. Matic pa je bil obdarjen s smehom in dobro voljo, ki jo je razsipal okrog sebe.

»Hej, komandant, boš zatulil?« se je oglasil v to veselje Dominik.

»Zatuli ti, na svoj vampasti trebuh,« mu je vrnil Martink.

»Saj bi, toda če pride glas pod kaprolskimi brkami, se lepše sliši,« je mirno povedal Dominik.

Prileten možak se je za svojo široko, na videz mlahavo postavo presenetljivo naglo dvignil. Brcnil je odejo s sebe in z razprtimi rokami pogledoval v klobčič pod odejo. Strašno ga je mikalo, da bi zgrabil to živo kepo mesa in jo zagnal po bregu.

»Boš zatulil, kaprol,« se je spet oglasil Dominik. »Drugače ne bom mogel vstati.«

Martink je pograbil njegovo odejo in jo potegnil z njega. Upal je, da se bo Dominik razburil, a možak je mirno ležal dalje.

»Zdaj je pa zapihal severni veter,« je še bleknil. »Lepo vreme bo.«

Martink je stopil po gozdu. Moral je nekaj početi. V njem je vse pokalo od jeze. Ni je bilo hujše stvari, kot če mu je kdo zabrusil — kaprol. Spočetka, ko je prišel med knape, se je s tem celo postavljal. Toda ko je spoznal, da se zaradi tega iz njega norčujejo, ga je ta beseda zbodla, da je postal besen kot puran, če mu glasno požvižgavaš. Pijan je za to besedo vsakogar kresnil, trezen pa je kuhal mulo. Hodil je po gozdu v njem pa je vrelo. Sivi, od tobaka na spodnjem robu porjaveli brki so se mu sunkovito dvigali. Zgornjo ustnico je imel stisnjeno k zobem, spodnja pa je bila potisnjena naprej, tako da je po njej lahko pihal v brke. »Puh, puh...«

Dolgo ni bilo razen Martinkove hoje in njegovega puhanja slišati nobenega drugega glasu. Možje so se potuhnili. Vedeli so, da je zdaj najbolje, če molčijo in ne dajo staremu priložnosti, da bi spet začel sitnariti, naj si izberejo drugega vodjo. Ko pa se jim je zazdelo, da se je Martinku jeza že malo pohladila, da je njegovo puhanje tiše, so počasi vstajali. Strkovali so odeje in se le z očmi pogovarjali. To pa je bilo staremu robavšu všeč. Poglej no, kako se me bojijo! si je mislil.

»Po zajtrk grem,« je napoled rekel Dominik in radovedno pogledal starega, ki se je še vedno držal ob strani.

»Izgini, kamor hočeš,« se je ta zadrl. Spet je v njem zakipelo in neki notranji glas mu je šepetal, naj ne bo z Dominkom prijazen. »Zaradi mene greš lahko k soldatom.«

»Kaj? K soldatom?«

»K soldatom!«

Dominik je imel debelo kožo, toda te besede so ga spekle. Soldati so bili poleg gospode, ki jim ni dala pošteno živeti, najbolj osovražena bitja na svetu. In Martink je njega, čeprav v jezi, naganjal k soldatom! Toda Dominik se je znal premagovati in se ni izdal. Da bi še bolj podkrepil svojo dobro voljo, je pomežiknil ostalim, češ: le poglejte starega, kako sem ga razkuril! Ko je ujel Matičev odobravajoči nasmeh, je izginil po stezi v dolino.

Zdaj je nastopilo v gozdu olajšanje. Dominik, ta hudičev samec, kar ni bil zdrav, če ni koga dražil.

»Tega jezikanja bom kmalu sit,« je zagodel Martink in pljunil čik v bukev, da se je rjava brozga pocedila po deblu. Grozeče je zavil oči, da se je videla skoro sama belina, in rekel: »Enkrat me bo prijelo, ne bom se mogel več zdržati in zgrabil bom tega goliljača in ga treščil ob tla, da se ne bo več pobral.«

Srdito je pihnil skozi nos, kakor da bi obljubljeno že storil, pogledal po tovariših, da bi videl, kaj o tem mislijo.

»Primojduš, nekaj bo treba napraviti,« mu je prikimal Velše; debelo je pogoltnil slino, ki mu je neprestano silila na usta. »V meni tudi nenehno reži kot pes v mačko. Jaz ga že imam dotlel.« Prelomil je dlan, da je bil zunanji del v isti legi z gozdom, in pomahal z roko, kolikor je pač mogel visoko nad glavo. »Po mojem bi bilo najbolje, da ga pošljemo stran,« je rekel in zamahnil z roko, kakor da bi proti temu ne bilo ugovora.

(Nadaljevanje sledi)

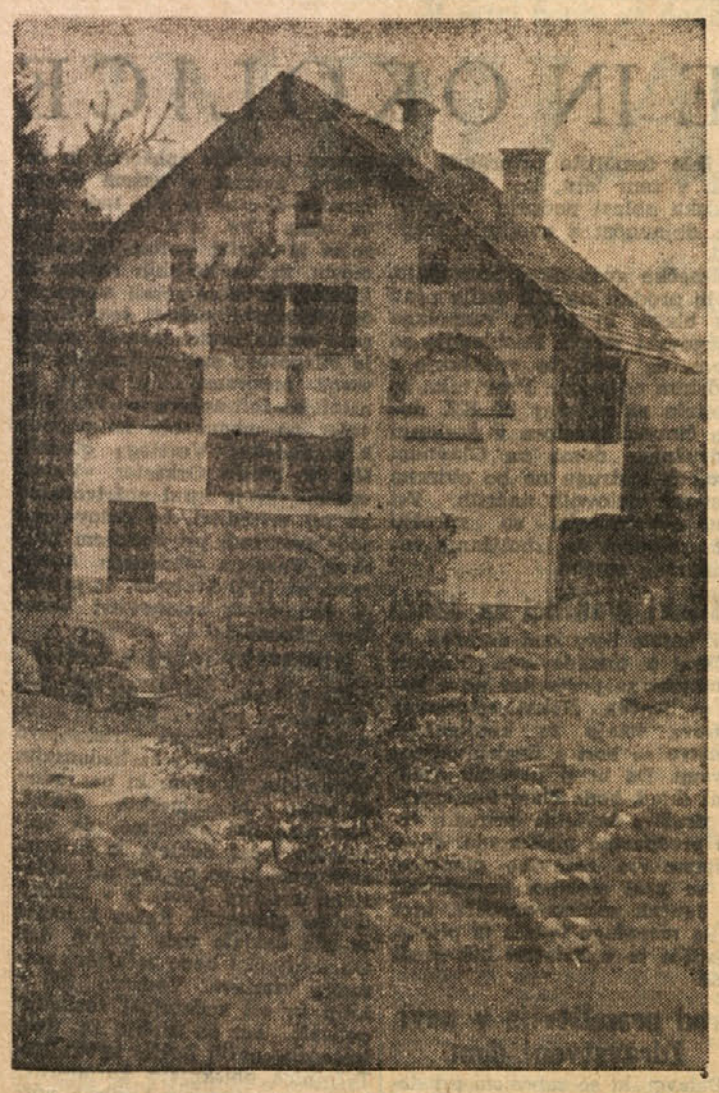

Počitniški dom rudarjev na Bledu. — 10-dnevni brezplačni dopust bo imel letos eden izmed naročnikov »Zasavskega vestnika«, ki bo izžreban 1. maja letos

Inšpekcijska služba v rudarstvu

V zadnjem času opažamo vedno ostrejšo borbo Rudarske inšpekcije pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo, da se inšpekcijska služba v rudarstvu, ki jo danes opravlja Inšpekcija dela, izloči iz te inšpekcije in prepusti Rudarski inšpekciji. Kaj je na stvari?

Inšpekcija dela je bila ustanovljena leta 1946 z Zakonom o inšpekciji dela. To je državni organ, ki nadzira, če se pravilno izvajajo vsi predpisi v pogledu higiensko-tehnične zaščite in v pogledu delovnih odnosov. Ta zakonita pooblastila Inšpekcije dela se nanašajo na vsa gospodarska področja, kjer je delovni človek v delovnem razmerju, torej tudi na rudarstvu. Inšpekcija dela je bila prej vključena v Ministrstvo za delo, danes pa je pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko. Naša socialistična zakonodaja je prav namerno postavila Inšpekcijo dela k tistemu resoru, ki ni povezan z gospodarstvom, ker je hotela, da bi se nadzorstvo nad varnostjo našega delovnega človeka vršilo samostojno, neovirano in nemoteno, in bo enako za vsa delovna področja.

V letu 1952 je bila formirana pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo Rudarska gospodarska inšpekcija. Rudarska inšpekcija je oddelek državnega sekretariata za gospodarstvo in lahko rešuje po rudnikih samo tista gospodarska vprašanja, za katera je ta državni sekretariat še pristojen. Med take naloge in pristojnosti sekretariata za gospodarstvo pa čisto gotovo ne sodijo vprašanja higiensko-tehničnega varstva in delovnih odnosov, ker je za te naloge pristojen Svet za zdravstvo in socialno politiko. Že od vsega svojega začetka se je začela rudarska inšpekcija vmešavati v pristojnosti, ki jih po Zakonu opravlja Inšpekcija dela. Inšpekcija dela je večkrat opozorila odgovorne ljudi pri Rudarski inšpekciji na te nezakonitosti, pa ni bilo uspeha. Mi imamo pri državnem sekretariatu za gospodarstvo še več drugih inšpekcij, kot inšpekcijo parnih kotlov, gradbeno inšpekcijo, elektroenergetsko inšpekcijo, kmetijsko inšpekcijo, gozdarsko inšpekcijo, vendar se nobena od teh inšpekcij nikjer ne vmešava v posle inšpekcije dela. Še manj pa, da bi hotela katera od teh ustanov odvzeti Inšpekciji dela njena zakonita pooblastila. Vse naštete inšpekcije dobro vedo, kaj so njihove naloge, ne vedo pa tega kot kaže, ljudje pri Rudarski inšpekciji. Pristaši rudarske inšpekcije trdijo, da se mora nadzor v rudarstvu opravljati istočasno po gospodarski liniji in po liniji varstva človeka. Take nadzorstvene funkcije nima danes noben državni organ. Te naloge so imele n. pr. bivše glavne direkcije. Z zakonom o samostojnem upravljanju podjetij po delovnih kolektivih pa so bile glavne direkcije odpravljene in njihove naloge so prešle na delavske svete. Delavski sveti sami odločajo o gospodarski in ekonomski politiki svojega podjetja, seveda v okviru splošnih gospodarskih instrumentov, ki jih določa država. Zakon o samostojnem upravljanju podjetij ne določa nobenega inšpekcijskega organa, ki bi smel podjetju odrejati v gospodarsko-ekonomskih stvareh. Edino v pogledu nadzora nad pravilnim izvajanjem zakonitih predpisov s področja higiensko-tehničnega varstva in delovnih odnosov veljajo še vse določbe Zakona o inšpekciji dela, ki odreja, da te naloge opravlja Inšpekcija dela. Te naloge niso bile do danes z ničimer omejene ali pa prenese, ne na kak drugi državni organ. Iz tega vidimo, da si je država še vedno pridržala kontrolno funkcijo pravilnega varstva delovnih ljudi, medtem ko so funkcije gospodarstva in ekonomije izročene delovnim kolektivom.

Spričo tega ne razumemo, kako si rudarska inšpekcija zamišlja, da bo kontrolirala delo na rudnikih v gospodarskem, tehničnem in varnostnem pogledu. Vse to so naloge proizvajalca samega, to je uprave podjetja. Uprava podjetja mora sama skrbeti za to, da je poslovanje podjetja v skladu z gospodarskimi, ekonomskimi in varnostnimi interesi. Država si je tu v celoti pridržala nadzorstveno pravico edinole v vprašanjih pravilne tehnične in zdravstvene zaščite ter delovnih odnosov. To pa zaradi tega, da ne bi podjetja v preveliki vnemi in prizadevanju za gospodarskimi interesi pozabljala na zaščito ljudi, ker je ljudem v operativi večkrat težko pravilno oceniti gospodarsko ekonomsko stran in varnost zaposlenih ljudi.

Borbo Rudarske inšpekcije za uveljavitev njenih prizadevanj podpirajo na terenu predvsem posamezni rudarski inženirji v operativi, ker mislijo, da morajo imeti nad seboj tak nadzorstveni organ, ki bo kontroliral gospodarsko, tehnično, ekonomsko in varnostno stran poslovanja na rudnikih. Pri tem pa ne upoštevajo, da so se z zakonom o samostojnem upravljanju podjetij po kolektivih samih temeljito spremenili odnosi med državnimi organi in upravami podjetij. Tu ni nobenih razlik med enimi ali drugimi podjetji. Enaka načela veljajo v rudarstvu kot v industriji.

Včasih je slišati od nekaterih rudarskih inženirjev, da je rudarstvo nekaj posebnega, da to ni industrija in da je zaradi tega treba tudi v inšpekcijski službi napraviti za rudarstvo izjemo. Ne vidimo prav nobene velike posebnosti rudarske veje, da ne bi mogla Inšpekcija dela opravljati svojih kontrolnih nalog. Saj Inšpekcija dela opravlja to nadzorstvo že od leta 1946, in do pred kratkim ni bilo nikogar v rudarstvu, ki bi se upiral takemu načinu inšpekcijske službe. Zaradi tega je čudno, da pridejo šele danes na dan določeni ljudje in pravijo, da to ne drži več in da je treba za rudarstvo ustvariti drugačno inšpekcijo. Nehote se vriva vtis, da gre tu za osebne koristi določenih ljudi, ki bi preko inšpekcije radi prišli do komandnih položajev.

Inšpekcija dela je enoten kontrolni organ za vse gospodarske veje. Ako priznamo, da je treba za rudarstvo imeti drugačen način inšpekcijske službe, bo treba jutri priznati tudi drugim gospodarskim področjem iste pravice. Potem bi morali inšpekcijo dela v celoti odpraviti, kar pa ne bi bilo v skladu z osnovnimi načeli, na katerih je ustanovljena in organizirana Inšpekcija dela. Tako trganje inšpekcijske službe bi bilo tudi v hudem nasprotju z načeli mednarodne konvencije o inšpekciji dela, ki jo bo v kratkem ratificirala tudi naša država. Mednarodna organizacija dela skuša postaviti v vsaki državi službo inšpekcije dela, katere naloga je kontrolirati podjetja, če spoštujejo vse predpise za zavarovanje človeka na njegovem delovnem mestu. Mednarodna organizacija dela hoče s konvencijo o inšpekciji dela obvezati vsako državo-članico, da uredi svojo inšpekcijsko službo po enotnih načelih za vse gospodarske veje enako. Prav mednarodna konvencija o inšpekciji dela daje tudi naši Inšpekciji dela tisto vrednost in veljavo, ki jo tak organ v celoti zasluži, ker se ne ukvarja z ničimer drugim kot z nadzorstvom nad zaščito delovnega človeka. Zato danes ne moremo razumeti nekaterih ljudi prav v rudarstvu, da hočejo ta načela rušiti in ustvarjati nekaj posebnega.

Skupina ljudi okrog rudarske inšpekcije je v zadnjem času uprizorila pravo gonjo za uveljavljanje svojih namenov. Ta borba se je prenesla v Društvo rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov v časopisju in tudi v naših sindikatih se skuša prikazati, da je sistem dela Inšpekcije dela nezadosten in da je treba ustanoviti posebno rudarsko inšpekcijo, ki bi pri upravljanju svoje inšpekcijske službe mešala gospodarska vprašanja z vprašanji varnosti ljudi, ki so zaposleni v rudarstvu. Trdijo namreč, da bi bil tak način boljši in učinkovitejši za zniževanje obratnih nesreč. To pa ne drži. Ni verjetno, da bi neki organ, ki bi se istočasno ukvarjal z gospodarstvom, tehniko, ekonomiko in varstvom, našel pri pobijanju nezgod več uspeha, kot pa tisti organ, ki obravnava samo varnost zaposlenih ljudi, kot je to Inšpekcija dela. Ljudje pri rudarski inšpekciji bi morali to vprašanje malo bolj premisliti in bolj objektivno gledati na vlogo Inšpekcije dela v naši novi družbeni stvarnosti.

Sindikalnim organizacijam je v ostalem dobro poznana vloga in dosedanje delo Inšpekcije dela, saj obe ustanovi že od vsega početka delata več ali manj za skupne cilje in skupne interese, a to je VARNOST, ZDRAVJE IN PRAVNA ZAŠČITA našega rudarja. Ako te pogoje dosežemo, smemo od naših delovnih ljudi pričakovati tudi dobro produkcijo in storilnost dela.

Seminar za knjižničarje

Izvršni odbor Ljudske prosvete okraja Trbovlje bo priredil 19. januarja t. l. ob pol osmih zjutraj enodnevni seminar za knjižničarje v prostorih Doma Partije v Trbovljah. Tečaj bo vodil predavatelj iz Ljubljane.

Kaj je z gradnjo zasavske ceste?

Z vsakim dnem postaja dobra cestna zveza zas. bazenov preko Save in Litije z Ljubljano vse bolj nujna. Gospodarski razvoj zasavskih krajev to nujno narekuje, saj je enakomernejši razvoj teh podjetij v teh krajih odvisen zlasti od te ceste glede na povečani tovorni avtomobilski promet in na manjše možnosti železniškega prometa spričo velike obremenitve železnice.

Že v stari Jugoslaviji se je pokazala potreba po gradnji dobre in moderne ceste, ki bi tekla od Ljubljane po savski dolini preko Litije mimo zasavskih revirjev do Radeč in nato proti Krškemu polju. Takšna cesta je bila z vojaškega in gospodarskega stališča že takrat potrebna, vendar vsa dela takrat niso prišla dalje kot do idejnega načrta za kratek sektor te ceste. Generalni štab bivše jugoslovanske vojske je sicer finansiral izdelavo načrtov, toda iz neznanih razlogov so z deli prenehali in jih nise več nadaljevali. Precej pa se je o gradnji te ceste takrat govorilo zlasti ob predvolilnih karapanjah, vendar je ostalo vedno le pri obljubah, zato je dobila cesta ime »volilna cesta«.

Po osvoboditvi, zlasti pa v zadnjih letih, pa se zaradi povečanja kapacitete in proizvodnje v zasavskih rudnikih ter ostalih že obstoječih podjetjih postavlja potreba gradnje zasavske ceste vse bolj v ospredje, kajti ta cesta bi bila potrebna že zaradi tega, ker ni nikakršne cestne zveze med Zagorjem preko Save do Litije. Poleg tega pa obstaja vsako zimo problem cestne avtomobilske zveze zasavskih krajev z Ljubljano preko Trojan in Litijo preko Vač. Zasavski kraji ostanejo v zimskih mesecih, če je le nekaj snega, dejansko brez cestne zveze z Ljubljano in Litijo. Ker tudi železnica, kot je znano, ne prenese tolikšnega prometa, kot ga zahteva produkcija rudnikov in cementarne ter ostalih podjetij v teh krajih, nastaja občutna gospodarska škoda. Ta škoda pa se še povečuje zlasti zaradi okvar na tovornih avtomobilih, ki prevažajo življenjske potrebščine za te kraje po cestah preko Trojan in Vač, ki so za avtomobilski promet prešibke.

Zasledovanje, koliko sto in sto ton odvažajo tovorni avtomobili samo cementa iz Cementarne v Trbovljah, bi pokazalo lepe številke. Analiza, koliko bi prihranili na času, gorivu in strojih, pa narekuje nujnost gradnje primernejše ceste ob Savi proti Ljubljani. Ta cesta bi bila ne samo z gospodarskega stališča potrebna, temveč bi bila potrebna tudi iz vojaških pogledov. Res je avtna cesta Ljubljana—Zagreb, ali Maribor—Trst prvenstvenega značaja, vendar leži precej bodočnosti tudi na zasavskih bazenih premoga. zlasti še, ker se tukaj razvija dodatna industrija in je zato umestno, da se začne tudi z gradnjo te ceste. Da je temu tako, govori to, da je bivše podjetje »Slovenija-projekt« v Ljubljani odkupilo od prvega projektanta te ceste plastične načrte idejnega projekta za posamezne cestne sektorje, in to na pobudo Upravo za ceste LRS in da so že pričeli z izdelavo idejnega načrta in programa za cestni sektor Pasjek—Zagorje. Ta idejni načrt je bil izdelan in odobren konec leta 1951. Ker pa so pričeli takrat z izdelavo idejnih osnutkov za savske hidrocentrale, so z deli na teh načrtih prenehali. Ker pa so baje idejni načrti za te hidrocentrale že skončani ter nivo teh objektov ne presega železniškega tira, bi bilo treba nadaljevati z akcijo za gradnjo te ceste, zlasti še, ker je le-ta v desetletnem planu Uprave za ceste LRS ter je že predvideno, da bo to republiška cesta II. reda.

Gradnja te ceste je potrebna tudi zaradi tega, ker bodo v doglednem času formirane komune in so predeli preko Save, zlasti Polšnik, brez kakršne koli cestne zveze z Zagorjem. Zato bo treba zgraditi najprej ta sektor ceste.

Na pobudo LOMO Zagorje so pred kratkim sklicali sestanek zastopnikov ljudskih odborov Trbovelj, Litije, Zagorja in okraja Trbovlje v Zagorju, kjer je tov. inž. Kraigher obrazložil, v kakšnem stadiju se nahajajo zadevni načrti in kako je zamišljena trasa te ceste. Na tem sestanku so postavili iniciativni odbor, ki ima nalogo gradnjo te ceste propagirati in doseči izdelako načrtov za sektor Pasjek—Zagorje že v tem letu. Za sektor Pasjek—Renke pa naj bi bili načrti skončani do maja 1955. Z lastnimi silami pa bi ljudski odbori pričeli z deli na sektorju Pasjek—Renke tudi že v letošnjem letu.

V razpravi je bilo glede te ceste sklenjeno, naj bi bilo cestišče 7.5 m široko in da se čimprej skliče sestanek zastopnikov ostalih ljudskih odborov v okraju Trbovlje, na katerega naj bi povabili tudi zastopnike okraja Ljubljana-okolica in vojaško oblast.

V diskusiji so načeli precej drugih vprašanj, vendar je bilo sklepanje o teh vprašanjih, ki so zlasti tehničnega značaja, prezgodnje. Do sklepa pa so prišli, da je dela na sektorju ceste Pasjek—Zagorje glede na težavni del možno deliti v tri etape, in sicer najprej od Pasjeka do »tolmunov« in od Zagorja do tako imenovanih »cesarskih kamer«. Šele nato bi pričeli z ureditvijo najtežavnejšega terena, kjer je cela vrsta

(Nadaljevanje na 4 strani)

Na kaj imajo pravico delavci in uslužbenci po novem Zakonu o zdravstvenem zavarovanju?

Po dolgi razpravi v odboru za zdravstvo in soc. politiko ter v odboru za delo in soc. zavarovanje v Zvezni ljudski skupščini in po obširnih razpravah z zavarovanci je bil 25. novembra p. l. predložen Zvezni ljudski skupščini nov Zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki ga je skupščina istega dne sprejela z veljavnostjo od 1. januarja t. l. Novi zakon ne zožuje širine pravic zavarovancev, izvršene pa so v njem določene spremembe, ki tretirajo pravice zavarovancev pravilneje. Spremembe so nastale v novem zakonu v tistih členih, v katerih so zavarovanci zahtevali že korekture ves čas veljavnosti starega zakona, kar je prišlo posebno do izraza v dobi diskusije za sestavo novega zakona. Tako se v novem zakonu ne odpirajo več tako na široko vrata tistim elementom, ki so bili posebno nagnjeni na to, da se osebno okoriščajo na račun ljudske skupnosti, več ugodnosti pa nudi novi zakon vsem tistim, ki so res potrebni zdravstvene pomoči. Precej širši poudarek se daje nadalje v novem zakonu preventivni zdravstveni službi. Da določila novega zakona ne dovoljujejo več 100-odstotnega povračila plače v primerih bolezni, je zaradi okoliščin, ki smo jih navedli v prejšnjem stavku, povsem upravičeno in pravično. Iz podobnih razlogov je nadalje pravilno, da so sestavljalci novega zakona vzeli drug kriterij za izplačila pogrebnin in delno spremenili tudi pomoč ob rojstvu otrok. Ravno tako je upravičeno povišanje dnevnic zavarovancem za čas potovanja v kakšno zdravstveno ustanovo po napotilu pristojnega zdravnika.

Kolikšen krog zavarovancev obsega novi zakon

Po njem so polno zavarovani vsi delavci in uslužbenci, zaposleni na teritoriju naše države brez razlike na spol, starost in državljanstvo in ne glede na to, kako je zasnovan delovni odnos. Tako se v krog zavarovancev vključujejo sedaj tudi kmečki delavci. Enake pravice iz zdravstvenega zavarovanja imajo po novem zakonu tudi člani predstavniških teles, organi oblasti, ki prejemajo stalno nagrado za svoje delo plačani funkcionarji, uslužbenci in delavci v družbenih organizacijah in ostalih združenjih, če jim je ta služba glavno pridobitno delo.

Odrejene pravice iz zdravstvenega zavarovanja imajo po tem zakonu sledeči: učenci v gospodarstvu, učenci v nižjih in srednjih šolah, tako tudi študenti visokih šol za čas, ki ga prežive na praktičnem delu v gospodarskih organizacijah in ustanovah.

Za ves čas šolanja so zavarovane razen učencev v gospodarstvu tudi osebe, ki jih je podjetje ali ustanova poslala na šolanje ali strokovno izpopolnitev in da od teh podjetij ozir. ustanov prejemajo plače ali štipendije, ki je zanje podjetje dolžno plačati doprinos za sklad socialnega zavarovanja. Določene pravice imajo po novem zakonu nadalje osebe, ki so na prostovoljni praksi, a ne dobivajo plače, tako tudi uživalci osebnih in družinskih pokojnin. Zavarovane so nadalje osebe, ki delajo na javnih delih, organiziranih po državnih organih ali družbenih organizacijah, in so dnevno zaposlene najmanj šest ur in da za to prejemajo nagrado, brezposelni ljudje, ki so bili 6 mesecev v delovnem razmerju ali 1 leto s prestanki zadnji dve leti in so se priglasili uradu za posredovanje dela — študenti, ki so se po študiju priglasili uradu za posredovanje dela, vojaki, ki so odslužili vojaški rok ali bili zaradi bolezni odpuščeni iz vojne enote, če so prej imeli iste pogoje, kot veljajo za brezposelne osebe, in so se priglasili posredovalnici za delo.

Po členu 13 novega zakona imajo določene pravice do zdravstvene oskrbe vsi priznani člani družine aktivnega zavarovanca, posvojenih otrok in vnukov, bratov, sester itd., če le-ti nimajo lastnih dohodkov za življenje in jih vzdržuje aktivni zavarovanec. Vsi ti otroci ali posvojenci, ki jih aktivni zavarovanec vzdržuje, imajo pravico do zdravstvenega zavarovanja do 16. leta ali do 25. leta, če so na šolanju oziroma če je bil le-ta med šolanjem bolan — do 26. leta. Otroci, ki jih vzdržuje aktivni zavarovanec in ki so zaradi bolezni nesposobni za delo, imajo pravico do zdravstvenega zavarovanja, ki velja za ves čas tranjanja bolezni ali delanezmožnosti.

Pravico do zdravstvenega zavarovanja imajo tudi žene, ki so bile v času smrti zavarovanca starejše kot 40 let, ali moški 55 let, ali če je bila zavarovana oseba mlajša in vzdržuje otroke izpod 14 let starosti, ali če so se pravočasno priglasile posredovalnici za delo zaradi zaposlitve, ali v primeru ločitve zakona, če je prizadeta oseba trajno nesposobna za delo, ali če je sodišče razsodilo potrebo vzdrževanja.

Kolik je obseg zdravstvenega varstva

Zakon daje zavarovancem pravico do zdravstvenega varstva v primeru bolezni in v času dopusta, danega zaradi zdravljenja ozir. okrevanja. Zakon daje zavarovancu pravico do brezplačne zdravniške pomoči, do zdravljenja v vseh zdravstvenih ustanovah, ki jih predpiše pristojni zdravnik, brezplačno koriščenje zdravil in drugih zdravilnih sredstev ter sanitetnega materiala. Nadalje zdravljenje v klimatskih krajih in zdraviliščih v primerih potrebe, porodniško pomoč, zdravljenje zob ter uporabo vseh vrst ortopedskih pripomočkov po potrebi in odredbi zdravnika. Razumljivo je seveda, da imajo pravico do vseh oblik zdravstvenega varstva zavarovanci s polnim delovnim stažem, t. j. da so v delovnem odnosu nepretrgano 6 mesecev ali 12 mesecev s presledki v zadnjih dveh letih. Omejene so tudi pravice pri raznih oblikah zdravljenja. Pravico do brezplačnega zdravljenja v kopališčih in klimatskih krajih imajo zavarovanci samo takrat, če zdravniška komisija ugotovi absolutno indikacijo, t. j. da je način klimatskega ali kopališkega zdravljenja edino sredstvo za ozdravljenje pacienta. V vseh drugih primerih, kadar je kopališko in klimatsko zdravljenje koristno, ni pa nujno potrebno, bo sklad socialnega zavarovanja kril vse stroške zdravljenja in potovanja, a stroške oskrbe bo kril zavarovanec sam. Tudi za te oblike zdravljenja se zahteva predpisani delovni staž.

Isti kriterij glede delovnega staža velja za zobozdravniško pomoč in pridobitev zobnih protez. Za konservativno zdravljenje zob, t. j. za izdiranje, zdravljenje in plombiranje se po zakonu ne zahteva določena doba zavarovanja. Za zdravljenja zob, t. j. za vse vrste njihovega zdravljenja (velja tudi za uporabo ortopedskih pripomočkov) se ne terja predpisan delovni čas, če je do okvare zob ali drugih udov in organov prišlo pri nesreči na delu.

Zvezni izvršni svet bo še določil kriterije, kdaj in pri kakšnih boleznih bo zavarovanec užival brezplačno zdravljenje v kopališčih in klimatskih krajih, indikacije za zobotehniško pomoč in uporabo protez ter ortopedskih pripomočkov, norme in količine zdravil, način izdajanja medikamentov sanitetnega materiala, in standard za zobne proteze itd. Preko teh standardov bo lahko šel zavarovanec samo tedaj, če bo plačal iz svojih sredstev razliko v ceni od določenega standarda do dejanskih stroškov.

Zvezni izvršni svet bo nadalje izdal predpise, kateri člani družine imajo pravico do zdravstvene zaščite iz 16. člena zakona, prvi odstavek, 5. točka, prav tako, koliko časa mora biti zaposlen aktivni zavarovanec, da bodo imeli družinski člani pravico na to vrsto zdravstvene zaščite. Na vse vrste zdravstvene zaščite pa imajo pravico zavarovanci, ki so se ponesrečili pri delu, ali pa pri profesionalni bolezni, ne glede, koliko časa so bili zaposleni.

(Nadaljevanje sledi)

Novoletna jelka otrok v NOV padlih staršev

Kmalu bo redna letna skupščina Okrajnega odbora Zveze borcev NOV Trbovlje. Okrajni odbor ZB čaka samo še na občne zbore ZB Trbovlje in ZB Dol pri Hrastniku. Okrajni odbor stopa pred svoje članstvo z bilanco plodnega dela v preteklem letu. Poleg vseh nalog, ki jih je med letom izvršil, tako n. pr. vprašanje ureditve štipendij za otroke padlih borcev in še vrsto drugih vprašanj, je Okrajni odbor ZB Trbovlje prav lepo organiziral novoletno jelko za otroke padlih borcev, in sicer za dvostranske sirote. Novoletno jelko je okrajni odbor priredil v dvorani OLO Trbovlje, kjer se je zbralo 33 dvojnih sirot s svojimi skrbniki. Po nagovoru predsednika Okrajnega odbora ZB Trbovlje tov. Ivana Šorna je dobil vsak otrok hranilno knjižico z vlogo v vrednosti od 6000 do 18.000 din. Vsega skupaj je Okrajni odbor razdelil s hranilnimi knjižicami med partizanske sirote 419.000 din. V tej vsoti je vštet tudi del neizplačanih štipendij za nazaj. — Po obdaritvi je Okrajni odbor Zveze borcev priredil navzočim skromno zakusko.

Okrajni odbor ZB Trbovlje pa je po občinskih ZB obdaril tudi ostale partizanske sirote, ki pri obdaritvi s hranilnimi knjižicami niso prišle v poštev. Tako je Okrajni odbor med občinske ZB razdelil 265.000 din ter so posamezne občinske zveze razdelile med potrebne otroke novoletna darila v blagu. Na ta način so v glavnem vsi otroci v NOV padlih staršev prišli do skromnih daril za novoletno jelko. -ar.

Zadnje vesti iz Zagorja

Minuli petek je bilo v kino dvorani »Triglav« v Zagorju zanimivo predavanje o prijateljski Indiji. Predaval je prof. M. Ogrin iz Ljubljane. Predavanje, ki ga je organizirala zagorska Ljudska univerza, je bilo dobro obiskano.

— — —

V soboto zvečer je imel sindikat obrtnih delavcev v Zagorju v prostorih hotela »Kum« svojo redno letno skupščino.

— — —

V soboto in nedeljo zvečer je DPD »Svoboda I« v Zagorju v režiji Janeza Šmona uprizorilo Nušičevo komedijo »Protekcija«. Obisk predstave v soboto ni bil zadovoljiv.

Preko nedelje v Trbovljah

V noči od sobote na nedeljo je sneg pobelil tudi doline toda v nedeljo je sneg v nizkih predelih že zginil, okoliške planine pa so v ivju in snegu »Bele opojnosti« se še posebno vesele naši smučarji. — V Domu Partije v Trbovljah so imeli absolventi partijskih šol seminar, na katerem so razpravljali o komunah in njihovem pomenu. — Avto-moto društvo Trbovlje je imelo v Domu ŠD »Rudarja« svojo redno letno skupščino, o kateri bomo poročali prihodnjič. — V Delavskem domu v Trbovljah je bil boksarski dvoboj Slovenske boksarske lige med Jesenicami in trboveljskim »Rudarjem«. Zmagali so gostje z 12:8. — V Domu TVD »Partizan« v Trbovljah sta odprla slikarsko razstavo akademska slikarja Milan Rijavec in Marijan Trškar. Na to razstavo se bomo še povrnili. — V nedeljo popoldne so Trboveljčani spet pridno napolnili obe kino dvorani — v Delavskem domu in v Domu »Svobode II« v Zgor. Trbovljah — kjer že preko celega tedna vrtijo znameniti ameriški film »V vrtincu«. Ta film predvajajo istočasno tudi v kinu v Spodnjih Trbovljah. Zanimanje za to filmsko umetnino je razumljivo tudi v naši dolini veliko.

Javna prošnja trboveljski občini!

Lani je »Zasavski vestnik« poročal o nemogočem stanju pešpoti iz Zgornjega Hrastnika »čez hrib« v Zgornje Trbovlje in poklical LOMO Trbovlje in Hrastnik, naj to bližnjico med obema industrijskima središčema, ki jo dnevno uporablja stotine ljudi, spravita v boljše stanje.

Poziv ni bil zaman. Kmalu so začeli pot urejati s trboveljske strani: speljali so vodne izvirke v jarke, razširili stezo, jo na najbolj blatnih mestih tlakovali s kamenjem, vseskozi pa vsaj zasilno posuli z gramozom.

Vsi uporabniki te pešpoti smo bili teh del veseli in smo samo želeli, naj bi podobno uredili pot še s hrastniške strani. Ta želja se nam je tudi izpolnila — še več: s hrastniške strani so do vrha zgradili lani skoraj cesto, široko in dobro posuto.

Toda — nismo se dolgo veselili. Še preden je bila pot popravljena s hrastniške strani, so jo na trboveljski strani že spet uničili. Po stezi, neutrjeni in le na tanko posuti, so začeli v lepem in grdem vremenu prevažati težke vozove s kamenjem ter so jo tako globoko preorali. Voda spet teče po poti in blato je večje kot kdaj koli prej. Celo buldozer se je večkrat valil po tej poti in jo je nazadnje prav na vrhu prerezal. Vse delo in stroški za popravilo te poti so bili zaman. Ob deževnem in blatnem vremenu po tej poti na trboveljski strani sploh ni več mogoče hoditi. Zato si vsak išče svojo stezo — celo skozi grmovje.

Vsi, ki smo prisiljeni vsak dan hoditi čez hrib, se ponovno preko »Zasavskega vestnika« obračamo na LOMO Trbovlje s prošnjo, naj omenjeno pešpot da čimprej urediti, hkrati pa naj storijo tudi potrebne korake, da poti ne bodo uničevali s težkimi vozili — ali pa naj zgradijo čez hrib v tej smeri spet vozno pot, kot je nekdaj že bila.

Kaj dela potrošniški svet za mlekarne v Zagorju?

Nedavno so v Zagorju na zborih volivcev izvolili potrošniške svete za gostinska, trgovska in mesarska podjetja. Pozabili so pa, da bi izvolili potrošniški svet za mlekarne, kar bi bilo zelo potrebno glede na številne pritožbe prebivalcev. V nekaterih mlekarnah zlasti pa v mlekarni v Toplicah, ne upoštevajo, da je treba mleko dajati prvenstveno za dojenčke in za bolnike. Neka poslovodkinja mlekarne je izjavila, da deli mleko samo tistim strankam, ki ga stalno jemljejo, zapostavlja pa stranko, ki je jemala mleko skozi 6 let, nato pa je bila 6 mesecev v izolirnici ker boluje na TBC. Žalostno je, da ta »gospa« nima toliko socialnega čuta, da bi dala prednost bolnikom, ki zaradi nezadostne prehrane ali v tem primeru zaradi pomanjkanja mleka zopet obolijo. Tukaj zamerimo Kmetijski zadrugi na Izlakah, da ne napravi reda, na drugi strani pa je potrebno da se na prihodnjih zborih volivcev postavi potrošniški svet tudi za mlekarne, ki bo vodil kontrolo nad pravilno razdelitvijo mleka.

Potrošnik

„Kekec in Pehta" v Zagorju

V okviru proslav Novoletne jelke v Zagorju so dijaki nižje gimnazije uprizorili v režiji Janeza Drolca mladinsko igro s petjem in plesom »Kekec in Pehta«. Zagorski gimnazijci so se predstavili občinstvu kot soliden diletantski kolektiv, ki bi se lahko ob spretni roki spremenil v prav dober gimnazijski gledališki ansambel.

Režiser je z veščo roko izbral iz vrst dijakov potrebne igralce, ki so — kar lahko mirno rečemo — dobro izpolnili kar zahtevno nalogo. Pohvaliti moramo celoten igralski kolektiv saj ni bilo med igralci slabih mest. Prav posebno pa so se izkazali še Kekec, Mojca, Malik ter Dobra in Hudobna vila. Zlasti našim najmlajšim je bil všeč Malik, prav tako pa tudi nastop palčkov in vil. Razume se, da so mladi gledalci vneto spremljali težave dobrega Kekca in se na koncu z njim prav vsi veselili, ko je našel ubogo Mojco v Pehtini koči, iz katere jo je rešil s pomočjo Dobre vile.

Tudi odrasli so bili s posebno predstavo, ki je bila namenjena za predšolsko deco in ostalo prebivalstvo, zelo zadovoljni — igralci in režiser pa so bili veseli lepega obiska.

Kot smo slišali, namerava nižja gimnazija v prihodnjih mesecih spet uprizoriti igrico za naše najmlajše. -ek.

Kaj je z gradnjo zasavske ceste?

(Nadaljevanje s 3. strani)

drč za spuščanje lesa, z gradnjo predorov in galerij.

Dosedanjo cesto od Zagorja preko Trbovelj in Hrastnika do Zidanega mosta, kakor tudi ostali del od Save do Ljubljane, pa bo treba rekonstruirati in modernizirati. Precej študija bo treba, da se v redu izpeljejo priključki stranskih cest, ki drže iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika proti zasavski cesti, kajti dosedanji podvozi pod železniškim tirom nikakor ne ustrezajo in bo treba misliti na nadvoze ter morebiti celo na gradnjo novih mostov preko Save. Največ takih podvozov je od Hrastnika do Zidanega mosta, zato bo treba na tem sektorju misliti na prestavitev ceste, ali na desni breg Save ali pa bo treba cesto na tem bregu izpeljati tako, da se bo umaknila železnici, za kar pa je manj možnosti. Pri izdelavi načrtov bo treba težiti za projektom takšne ceste, ki bo dopuščala hitrost tudi nad 60 km na uro.

B. V.

Ne vemo, kdo je gospodar

V Zagorju imamo cesto II. reda od Košenine do železniške postaje, imenovano Kolodvorska cesta. Ta cesta je v zelo slabem stanju, vsepovsod so jame, tako da se avtomobili le s težavo prebijejo skozi ter preti stalna nevarnost, da se zlomi os ali napravi na vozilu kakšna druga okvara. Ko smo zaradi takega stanja pobarali predsednika komunalnega sveta občine Zagorje, je ta dejal, da sodi popravilo te ceste v pristojnost Uprave cest v Celju. Toda organov te uprave ni videti na našem terenu. Zato ni čudno, če si marsikateri volivec postavlja vprašanje: »Kdo je vendar gospodar te ceste?« — To bo zares treba ugotoviti in cesto čimprej popraviti.

Prizadeti šoferji

IZ LITIJE IN OKOLICE

Dedek Mraz je obdaril nad 1000 otrok

Dedek Mraz je obdaril v Litiji in okolici več kakor tisoč otrok v starosti nad 3 let. Prireditve po Litiji in v okoliških vaseh, tako v Jablaniški dolini, na Savi, v Hotiču in drugod je organiziral prizadevni prireditveni štab pod vodstvom predsednika tov. Prešerna in tajnice tov. Male Drčarjeve. Akcijo so podprle naše množične organizacije, delovni kolektivi in drugi, ki žele naši deci pričarati lepo mladost. Samo po Litiji je prireditveni štab zbral sto tisoč dinarjev, kar je dovolj zgovoren dokaz razumevanja naših meščanov za prireditve ob prazniku naših najmlajših.

Delo litijske KZ v bodoči komuni

Kmetijska zadruga v Litiji šteje okrog 160 članov. V zadnjem času se je v KZ dejavnost pospeševalnih odsekov poživila. Prvenstveno se bo zadruga posvetila delu za napredek živinoreje in sadjarstva. V zimskem času bo v zadrugi nekaj predavanj iz živinoreje, poljedelstva in sadjarstva. Sklenili so nadalje, da si bodo člani KZ ogledali sosedni drž. posestvi na Grmačah in Ponovičah. Povečali bodo sodelovanje s sosednimi kmetijskimi zadrugami ter sestavili komunski odbor KZ. V ta sestav se bodo vključile KZ bodoče litijske komune.

Kmetje iz Litije in okolice se žele temeljito pripraviti za delo v tem letu, ko bo tudi ljudska oblast podprla kmetijsko dejavnost s svojimi sredstvi.

Kmečke gospodinje zahtevajo, da bi prodajalna KZ delila prav vse blago, ki je na razpolago v trgovski mreži. Pooblastile so odbor, da uredi to vprašanje z ljudskim odborom. Prav tako so sprejele sklep, naj bi KZ dobila čimveč prostora v poslopju Zadružnega doma na Glavnem trgu, da zadruga ne bo ovirana v svojih delovnih načrtih. Vsi kmetje-živinorejci so sprožili več predlogov za izboljšanje veterinarske službe.

Litijski planinci za Jančе

V našem listu smo poročali že večkrat o prizadevanju litijskih planincev za postavitev nove koče na Jančah. Nekaj stavbnega gradiva imajo že kupljenega. Društvo se bori s finančnimi težavami. Da bi si povečali gradbeni sklad, bodo člani Planinskega društva iz Litije priredili letos predpustno maškarado. Opozarjamo vse zasavske planince da so naši planinci organizirali na Jančah zasilno gostišče, kjer je na razpolago jedača in pijača. Gostišče je v Galetovi hiši sredi Janč.

Pred preselitvijo v novi Zdravstveni dom

Delavci, ki so zaposleni pri delih v novem Zdravstvenem domu, hite, da bi čimprej omogočili vselitev splošne in zobne ambulante v novo poslopje. Kakor se zdi, bodo prostori v prvem nadstropju dokončani sredi januarja, nato pa se bodo vselili v novi Zdravstveni dom že prvi zdravstveni delavci. Dogotovljena je tudi že garaža, reševalni avto pa adaptiran. Dokončno dograditev Doma bodo počastili s slovesno otvoritvijo.

V Litiji so dani vsi pogoji za ustanovitev Veselega gledališča

Litija je znana po svojih odličnih komikih. O tem smo se prepričali spet ob letošnjem silvestrovanju, ki ga je organizirala agilna litijska Zveza borcev. Do zadnjega kotička napolnjeno dvorano na Stavbah so zabavali člani litijske »Svobode« z bogatim in pisanim sporedom. V slogu veselega večera so seveda kritizirali nekaj domačih nepravilnosti, tako železniške zatvornice poleg Ljudske milice, ki so mnogokrat predolgo spuščene in zavirajo promet v našem mestu. Izredno okusna je bila tudi oprava odra. Tov. prof. Vereno Korošeč je izdelal kulise litijskega mostu. Prizor litijskih ribičev in kibicev, ki so se zbrali na mostu ter »razdrli« nekaj šegavih in nato zapeli vrsto ubranih pesmi, je bil gotovo med najboljšimi od vsega programa. Vsi solisti in ostali so želi aplavz. — Ali bi ta večer ne mogel biti za pobudo k ustanovitvi Veselega gledališča v Litiji? Orkester »Veseli vrabci«, ki je igral požrtvovalno na tej prireditvi, bo gotovo rad sodeloval tudi pri bodočem litijskem Veselem gledališču. Apeliramo na DPD Svobodo, da pristopi čimprej k ustanovitvi Veselega gledališča!

Kuharski tečaj v Litiji

Na pobudo agilne predsednice občinskega odbora Rdečega križa v Litiji tov. Slavke Strlekarjeve so začeli v Litiji s šesttedenskim kuharskim tečajem, ki ga redno obiskuje 20 kmečkih deklet. Pohvalno naj omenimo, da obiskujejo tečaj dekleta iz hribovskih vasi, ki so po dve uri oddaljene iz Litije. Tečaj je v kuhinji litijske gimnazije. Razen kuhanja se uče dekleta tudi ročnih del. Ob zaključku bodo tečajnice priredile razstavo. Vodstvo RK v Litiji in vsi sodelujoči zaslužijo pohvalo, ker se trudijo za dvig izobrazbe naših deklet iz okolice. Tečajnice obiskujejo korporativno vsa predavanja Ljudske univerze, na tečaju pa jim bodo predavali tudi o političnih temah in zdravniških nasvetih.

Na ostanke starega mestnega obzidja so naleteli

Poročali smo že o polaganju kanalov v Litiji. Zdaj pa so delavci, ki kopljejo jarek prišli z delom do sredine litijskega trga. Pred poslopjem nekdanje litijske graščine, imenovane litijski Turen, so našli v temeljih ceste, ki drži po Glavnem trgu, ostanke nekdanjega mestnega obzidja. Kakor smo poučeni po najstarejših slikah nekdanje Litije, je bil litijski Turen obzidan, da je bil zavarovan pred napadi sovražnika. Obzidje je potekalo prav po sredini sedanjega Glavnega trga. Pod vrhnjo plastjo sedanje ceste so kopači naleteli na kamnite sklade, ki so nekdaj sestavljali obzidje. Gradbeni strokovnjaki pravijo, da kamenje, ki je sestavljalo obzidje, ni iz bližnjega litijskega okoliša. Posamezni kamni so bili med seboj povezani z malto.

Tako smo ob teh izkopih spet nekoliko proniknili v del stare litijske zgodovine. Sodobniki pravijo nekdanjemu litijskemu Turnu tudi Farbarjev grad, ker je sredi prejšnjega stoletja v njem živel posestnik Jenko, ki je okoličanom barval platno. Od tedaj se je oprijelo te stavbe ime »Pri Farbarju«.

Proslava Dneva JLA

Prav je, da kot vestni kronisti zapišemo, da so tudi litijski rezervni oficirji pred dnevi počastili Dan JLA s predavanjem, na katerem je referiral tov. Franc Mehle-Bojan. Člani oficirskega društva so se ob tej priložnosti pobliže spoznali s sodobno vojaško tehniko.

Predavanje o Indiji

Litijska Ljudska univerza je priredila predavanje o Indiji. Na ta večer je prišlo mnogo poslušalcev. V tej sezoni bo imela Ljudska univerza še vrsto zanimivih predavanj.

Reševalni avto je tu

Litija zaznamuje novo pridobitev — reševalni avto, ki bo sodeloval v sestavi bodočega Zdravstvenega doma v Litiji. To vozilo so napravili iz prejšnjega osebnega avtomobila litijske predilnice.

Iz Hrastnika

Iz dela in življenja „Društva prijateljev mladine" v Hrastniku

V začetku meseca januarja je »Društvo prijateljev mladine« v Hrastniku sklicalo razširjeno sejo, ki so se je udeležili tudi zastopniki okrajnega odbora zveze teh društev. Na sestanku so ugotovili, da so vsi odborniki in lepo število članov tega društva pomagalo pripraviti praznovanje novoletne jelke ob sodelovanju oblastnih organov in uprav krajevnih podjetij, društev in šol ter je bilo to praznovanje res mikavno za našo deco in je v celoti uspelo.

Zastopnik okrajnega odbora tov. Tone Kukovca je seznanil sodelujoče z vrsto vprašanj, ki jim bo moralo društvo posvetiti še več pozornosti, in to na ta način, da izdelajo člani, po tem, v katero in kakšno delo so vključeni, analizo udejstvovanja naše predšolske, šolske (pionirji) in pošolske mladine. Pri društvu naj bi osnovali dve komisiji, ki bi podrobno obdelali v svojih poročilih svoje delo z otroki, ki še ne obiskujejo šole, in mladino, ki je zapustila šolo in se vključuje v obrt, delo, v kulturnoprosvetno in športno dejavnost mladine, ki je nezaposlena itd. V ti dve komisiji naj bi pritegnili tudi odgovorne odbornike društev ter pedagoške delavce z Dola pri Hrastniku, da svoje delo v okviru bodoče komune združijo.

Mnogo več pazljivosti bo moralo društvo posvetiti delu mladine v društvih, posebno glede idejno-politične vzgoje, o tradicijah NOV načinu dela in ljudeh, ki z mladino delajo. Zlasti delo pionirskih odredov je treba osamosvojiti, pritegniti iz ožjega šolskega okolja in doseči tu udejstvovanje raznih strokovnjakov na področju Ljudske tehnike. — O uspehu dela komisij bomo še poročali. J. K.

„Rdeča kapica" na odru „Svobode II" v Hrastniku

Hrastničani so te dni še mnogo govorili o praznovanju novoletne jelke. Med izredno uspele prireditve za našo mladež lahko štejemo tudi uprizoritev otroške pravljice »Rdeča kapica«. Vzgojiteljica vrtca v steklarni je skupno s pionirji in svojimi malčki ter s plesnim orkestrom »Svobode II« pripravila vse štiri prizore, te za otroke vedno privlačne zgodbice. Nastopajoči mali igralci so ne samo lepo zaigrali, ampak tudi prav dobro zapeli in pripravili prenapolnjeni dvorani otrok lepo presenečenje in dar za novoletno jelko, k čemur lahko tov. Ihančevi čestitamo — Tudi uprava Steklarne je bila med tistimi, ki so letos za praznično razpoloženje otrok mnogo storili. Okolica hrastniškega gradu je bila prav okusno okrašena in razsvetljena ter je bilo tamkaj zlasti zvečer mnogo malih in velikih občudovalcev — Tudi letos so vsi oddelki otroškega vrtca priredili samostojne nastope in obdarovanja malčkov, trije oddelki v dvorani TVD »Partizana« in en oddelek v prostorih vrtca Steklarne. Med vidne podpornike letošnje novoletne obdaritve vseh šoloobveznih otrok moramo uvrstiti še upravo hrastniškega rudnika, ki je obdarila mladino z blagom in tako dodala k sladkemu še koristno. Zlasti pa z zadoščenjem ugotavljamo da je misel otroškega veselja ob letošnji novoletni jelki našla mnogo odziva med starši, saj smo videli da so se mamice in očetje vračali iz trgovin domov polnih rok, kar je gotovo še povečalo veselje in zadovoljstvo naših najmlajših ob prestopu v novo leto. J. K.

Posvetovalnica za matere v Hrastniku. — Ta koristna ustanova obstaja v kraju že nad četrt stoletja. Pobudo za njeno ustanovitev je dal tov. Karel Malovrh st. Posvetovalnica je imela svoje prostore že na več krajih Zgornjega Hrastnika. Nazadnje je bila v stari občinski hiši nad banko. Pred 2 mesecema in pol se je morala posvetovalnica izseliti ker so te prostore potrebovali za stanovanje, ki bo šele te dni zasedeno, a drugi zanjo še niso bili pripravljeni. Hudo so bile s tem prizadete hrastniške matere in njihovi najmlajši. Sedaj, po skoro treh mesecih pa bo spet odprla mestna občina v veselje hrastniških mater to ustanovo v lepo urejenih prostorih v prizemlju Otroškega vrtca pri Rošu, in sicer danes, v sredo, 12. t. m. Nato bo posvetovalnica odprta vsako sredo od 14. do 16. ure pod strokovnim vodstvom priljubljenega hrastniškega zdravnika dr. Toplaka.

TVD »Partizan« v Hrastniku gradi ob 30-letnici svojega Telovadnega doma v prizemlju lepe klubske prostore, na katere se vesele že vsi člani in prijatelji društva.

Mladi hrastniški glasbenik Erno Ačkun ima odlične uspehe

Nedavno smo v našem listu poročali o izrednih pedagoških uspehih hrastniškega rojaka profesorja Bruno Bruna na Glasbeni akademiji v Beogradu. Danes pa hočemo Zasavčane seznaniti o lepem napredovanju njegovega učenca, hrastniškega krajana Ernesta Ačkuna.

Kot enajstletni deček, leta 1941., je dobil mali Erno pri hrastniški rudarski godbi od njenega kapelnika Jožeta Bruna osnovno znanje klarinetista. Leta 1944 je štirinajstletni godbenik odšel s celokupno hrastniško rudarsko godbo na pihala v partizane. Po osvoboditvi, leta 1946, ga je zvabil sedanji profesor Bruno Brun v Beograd. Začetek je bil, kakor pravi sam Erno, zelo težaven. A kot marljiv in vesten učenec z vsestransko pomočjo prof. Bruna, je Erno Ačkun že leta 1947 žel prvo priznanje pri šolskem nastopu Glasbene akademije — leta 1948 pa prvo javno priznanje na Mladinskem festivalu. Leto kasneje sta si delila na drugem tekmovanju reproduktivnih umetnikov Jugoslavije v Ljubljani II. nagrado s starejšim, priznanim klarinetistom Josipom Nohtom.

V sezoni 1949/50 je bil Erno imenovan za stalnega člana orkestra Narodnega gledališča v Beogradu kot drugi klarinetist. Leta 1951 se je udeležil V. tekmovanja glasbenih umetnikov v Beogradu in prejel II. nagrado (prva ni bila dodeljena). Kljub napornemu delu v orkestru in mnogemu učenju že leta 1953 z odličnim uspehom diplomiral na beograjski Glasbeni akademiji. Pri študiju so mu pomagali njegova izredno energija in železna volja ter velika spodbuda prof. Bruna. Istega leta je Erno gostoval z ekipo beograjske akademije na Dunaju. Uspeh tega gostovanja je bil zelo lep in kritike pohvalne. Kmalu nato je imel Erno svoj prvi natečajni nastop v tujini — v Ženevi. Od 24 kandidatov je bil Ačkun osmi, kar je bil zanj velikanski uspeh.

Leta 1953 se mu je izpolnila njegova srčna želja: postal je prvi klarinetist Beograjske filharmonije. Lansko leto se je vestno pripravljal na mednarodno tekmovanje v Münchenu. Kljub veliki konkurenci je prejel II. nagrado. Pravi, da se mu še sanjalo ni, da bo to dosegel. Največji uspeh pa je imel na jugoslovanskem tekmovanju, kjer je edini dobil prvo nagrado! Tov. Erno Ačkun je sedaj profesor na srednji Glasbeni šoli »Stanković« v Beogradu.

Kakor čujemo, bo tov. Ačkun letos štipendiral za nadaljnji študij v Parizu. Za vse te velike uspehe se ima zahvaliti mladi štiriindvajsetletni profesor Ačkun svojemu učitelju in vzgojitelju prof. Bruno Brunu, ki bo v soboto, 15. t. m. nastopil kot solist klarinetist na dveh koncertih JLA iz Ljubljane v Hrastniku pod vodstvom prvega Ačkunovega glasbenega učitelja kapelnika, kapetana Jožeta Bruna.

Vsi Hrastničani, zlasti godbeniki iskreno čestitajo mlademu hrastniškemu rojaku in sinu rudarja k njegovim odličnim uspehom! L. H.

Za novo šolo v Jablaniški dolini

Razveseljiv je bil nedavni zbor volivcev v Jablaniški dolini, kjer so obravnavali vse tekoče zadeve. Govorili so tudi o delu za vodovod. Pohvalno moramo omeniti da so se volivci zadržali med drugim tudi na prosvetnih vprašanjih, kjer so ugotovili potrebo ustanovitve osnovne šole v Jablaniški dolini. Ta misel je stara že desetletja, niso je pa doslej uresničili. Na svojem zboru v Jablaniški dolini in na Gradišču so pa volivci pokazali, da od tega načrta sedaj ne bodo popustili in so izvolili poseben šolski odbor, vanj pa izbrali sposobne organizatorje, ki naj čimprej preskrbe domači mladini šolsko poslopje v domači dolini. Jablaničane je zlasti spodbudilo k temu to, da so pred kratkim dobili prebivalci vasic Mamolja, Podmilja in ostalih selišč na robu trboveljskega okraja samostojno šolo.

V ostri borbi za dediščino angleške dominacije

INDIJA po letu 1948

350 milijonov Indijcev je sicer doseglo svobodo, a beda, lakota in epidemije razsajajo še vedno kot nekdaj

Tisti krogi in posamezniki, ki so zelo naklonjeni Churchillu, zatrjujejo, da je to človek, ki je dal pečat dvajsetemu stoletju. Kljub temu pa mu očitajo, da je pogrešil v kolonialni politiki. To pa je le eden izmed celega niza izgovorov vseh zagovornikov kapitalistične družbene ureditve in njene kolonialistične politike, ki sicer vidijo, da je vsa ta družbena ureditev zašla v slepo ulico, ki pa nočejo priznati, da ne gre tu za napako ali posameznika, pa četudi ministra, ampak za nujno posledico družbene ureditve, ki je sicer dala človeku nekaj dobrih stvari, ki pa je hkrati pustila zelo resne posledice, ki se zlepa ne bodo mogle popraviti. Ni naš namen spuščati se v razpravljanje o dobrih in slabih straneh meščanske družbene ureditve, ogledali si bomo le eno izmed posledic kolonialistične politike, ki jo je zapustila Anglija na azijski celini. Konkretno hočemo na kratko opisati razmere v Indiji.

Pred vojno, v času vojne in nekaj let pozneje so bili v New Delhiju, Bombayu, Kalkuti in v drugih večjih središčih Indije Angleži. Indija je nato postala tako rekoč samostojna, in vendar so Angleži v Indiji ostali. Ko smo prej govorili o posledicah kolonialistične politike, ki je hkrati posledica meščanske družbene ureditve, nismo hoteli s tem reči, da je sedanja družbena ureditev v Indiji povsem nova, recimo socialistična ali kaj podobnega. Indija je sicer zaživela samostojnejše življenje, a ostale so posledice stoletne angleške nadvlade. Angleži so sicer zapustili Indijo, hkrati pa so ostale tam ustanove, ki jih je Anglija vzpostavila v času svoje dominacije. Ostal je namreč celoten angleški upravni sistem, le da so v tem aparatu Angleže zamenjali Indijci. Podobne spremembe so tudi v upravnih odborih in vodstvih družb, bank in trustov. Tri velike firme, Birla, Tata in Dalmis obvladajo velik del indijske gospodarske dejavnosti. V raznih klubih, kjer so se nekoč kretali Angleži, se danes kreta elita Indijcev, in življenje se v teh elitnih krogih še nadalje razvija po angleškem načinu. Celo hoteli še nadalje kuhajo angleške specialitete in v trafikah prodajajo angleške cigarete. Bivši in sedanji voditelji nacionalnih strank še nadalje razvijajo politična načela skromnosti in medsebojne pomoči tako, kot jih je učil Ghandi, toda stanujejo v krasnih vilah, kupujejo krasne avtomobile, delnice ter celo direktorska mesta.

In v New Delhiju, ki so ga Angleži zgradili brez pločnikov, kajti oni so se vozili samo z avtomobili, ni kongresna vlada še danes napravila pločnikov za pešce, koder naj bi hodile indijske množice, ki avtomobila dejansko ne poznajo. In posledice angleške okupacije, ki se podaljšuje tudi po letu 1948, se ne čutijo samo po tem, kar smo doslej omenili, ampak tudi v stalnem vlaganju angleškega kapitala v indijsko gospodarstvo. Če namreč vzamemo številke iz leta 1953, vidimo, da je bilo v indijsko gospodarstvo, v nove investicije in objekte vloženega skoraj 75 odst. kapitala iz tako imenovanega Združenega kraljestva, to se pravi, Anglije. Tudi kar se tiče indijskega izvoza so Angleži na prvem mestu, medtem ko so v uvozu na drugem mestu. V indijskih tiskarnah se tiskajo angleški časopisi in angleški parlamentarizem je ideal indijske buržoazije in ni redek primer, da vam nezadovoljen Indijec hudomušno reče za Nehruja, da je on zunanji minister Commonwealtha. Vse to se danes v Indiji še vedno pripisuje Angležem.

In vendar je v Indiji precej novega. Predvsem je Indija svobodna, gradijo se nove industrije, novi zavodi, šole, nove električne centrale; gradijo se kanali za namakanje polj. Nad 700 maharadž je izgubilo svojo nekdanjo oblast. Izdelan je bil načrt za agrarno reformo, ki pa je na žalost doslej še vedno le na papirju, medtem ko uspeva Vinobov načrt neprisilne kmetske revolucije, ki odstopa brezzemljašem zemljo, ki mu jo »darujejo« veleposestniki in v najmanjšem obsegu izvaja to, kar bi morala radikalno storiti indijska vlada.

Kongresna stranka, ki je bila nekoč močno in skoraj bi rekli revolucionarno gibanje, je nekako splahnela, postala je pač stranka, ki je na oblasti in njen ghandizem kot ideologija preživlja resno krizo. Tehnična sredstva ali bolje mali stroj, ki naj olajša delo indijskemu delavcu in kmetu, je še vedno sen, veliki objekti, veliki stroji pa povečujejo brezposelnost. Največje zlo pri vsem tem je neverjetno razmnoževanje indijskega ljudstva. Res je sicer, da so se rojstva v zadnjih nekaj letih nekoliko zmanjšala, kljub temu pa se v Indiji prebivalstvo poveča letno za 5 milijonov, kar skrbi indijske gospodarstvenike in politične delavce.

Statistični podatki dajejo sicer optimistično sliko, vendar so bolj statistike zaradi statistik kajti indijsko ljudstvo od njih ne more živeti. Indijski mali človek niti ne opazi novih in zares velikih uspehov ki jih je Indija kot svobodna država dosegla po letu 1948 v okviru svojega petletnega načrta. Indijski mali človek niti ne opazi onih deset ali dvajset velikih znanstvenih laboratorijev in na sto tisoče novih stanovanjskih hiš, kajti v morju potreb je vse to premalo. Pri svojih 360 milijonih in več prebivalcev šteje Indija okoli 80 milijonov brezposelnih, in to pomeni bedo in pomanjkanje, ki ju srečujemo na vsakem koraku. Pri vsem velikanskem bogastvu in obsegu nima Indija dovolj zemlje za vse te množice, in milijoni ljudi silijo v mesta v stare in nove tovarne, in poleg krasnih, luksuznih avtomobilov še vedno drvijo po ulicah New Delhija rikše, ki jih rinejo pred seboj Indijci, bosi, tudi potem, ko so doživeli svobodo tudi potem, ko so se Angleži morali umakniti.

Angleži so stoletja vladali v Indiji in Indija jim je bila le bogato področje za izkoriščevanje. Angleške ladje so pristajale v Bombayu in drugih indijskih pristaniščih ter samo nakladale indijsko bogastvo in ga vozile v svojo matično državo, kot bi se Anglija zavedala, da bo morala tam pustiti vse, kar bi zgradila. Ta žalostna dediščina je ostala novi Indiji, ostala Nehruju in njegovi kongresni stranki in v teh nekaj letih, odkar je Indija svobodna, so bili vsi veliki uspehi v gradnjih nove industrije in del le kaplja v morje spričo ogromnih potreb indijskega ljudstva. Zato ni nič čudnega, če vam danes Indijec reče, da ne opazi nobene razlike med življenjem za časa angl. okupacije in danes, razen tega, da je danes sicer svoboden.

Julijus in Francka, glavna junaka iz našega romana »Tiha voda«

Z ORLI NAD SOVRAŽNA LETALA

Pogosto beremo v dnevnem tisku o velikih letalskih nesrečah, in to čedalje pogosteje, kar je pač posledica vedno večjega razvoja letalskega prometa. Res je, da je večina teh posledica okvar letalskih motorjev, toda zgodovina letalstva dokazuje, da je marsikatero letalo treščilo ob tla zaradi tega, ker se je v letalo zaletela ptica. To se sicer zdi skoro neverjetno, saj so današnja letala pravi orjaki. In vendar je res. Dogajalo se je v preteklosti in dogaja se tudi danes.

Že v prvem obdobju zrakoplovstva je pogosto prišlo do nesreč zaradi ptic. In tudi v času prve svetovne vojne je bilo registriranih več takih primerov. Z nadaljnjim razvojem letalstva pa so postale ptice vedno večja nevarnost za ljudi in letala. Mnogi zatrjujejo, da so mnoge nesreče, za katere se ni moglo nikoli najti vzroka, zakrivile ptice. Piloti ameriških zračnih linij so v času vojne poročali da doživljajo skoro vsak teden po dve nesreči zaradi ptic. Posebno ko se ptice selijo, so taki primeri zelo pogosti.

Glavna nevarnost za letala so velike ptice, kljub temu pa so včasih nevarne tudi male ptice. Nekoč se je v zaščitno steklo ameriškega vojaškega letala zaletel vrabec, ga prebil in prisilil pilota, da je moral pristati. V času vojne, in sicer leta 1942, so angleški bombniki naleteli na jato divjih močvirskih ptic. Škoda, ki je nastala pri tem, je razvidna iz tega, da se je večji del teh letal moral vrniti na bazo. Ob neki drugi okoliščini je letalo tipa »Spitfire« naletelo na jato rac in strmoglavilo. Zdi se, da se je pri tem pilot onesvestil, ker so ptice prebile zaščitno steklo. Nekaj podobnega se je pripetilo tudi prevelikemu angleškemu transportnemu letalu, v katerega se je zaletela divja raca.

Probojna moč takih trčenj je zelo velika. Zaščitno steklo, ki ga ptice ob trčenju razbijejo, je debelo najmanj 3,8 cm. Zanimivo pa je, da je isto steklo neprobojno za navadno kroglo.

Probojna moč ptice, ki bi tehtala dva kilograma, znaša namreč — pri določeni hitrosti letala — nič manj kot dve toni na 2,5 kv. cm.

Ta dejstva so privedla strokovnjake, ki se ukvarjajo z vojnim letalstvom, do zamisli, da bi izkoristili ptice v obrambi pred zračnimi napadi. V začetku pretekle vojne so nameravali v Franciji uporabljati v ta namen orle, težke do 7 kg. V ta namen so jih vadili, in sicer tako, da so jih najprej hoteli priučiti šumu in ropotu vijaka in motorja, nato pa so na modele letal, ki so viseli v zraku s pomočjo balonov obesili kose mesa. Orli so se zaletavali v modele in strokovnjaki so prikovali, da bodo storili isto tudi s sovražnimi letali. Poročilo, ki ga je o tem prinesel neki pariški letalski časopis, je pisalo:

»Takemu napadu bi se ne moglo zoperstaviti nobeno letalo. Če upoštevamo brzino orla in moč njegovega kljuna, potem je razumljivo, da bi jata teh ptic mogla v nekoliko sekundah uničiti eskadrilo najmoderneje opremljenih letal.«

Častniki, ki so vadili orle, sicer niso bili tako optimistični kot pisec omenjenega članka. Spričo dejstva, da zaradi naglega zloma francoske vojske ni prišlo do podobnih poizkusov, se vendarle ne more trditi, da pisec ne bi imel prav.

Da bi se zmanjšala nevarnost pred pticami, so graditelji in inženirji letal morali ojačati stekla letalskih kabin tako, da bi bila kabina zaščitena v primeru trčenja s pticami pred njimi. Najtežje vprašanje pa je bilo, kako v za to prirejenih delavnicah napraviti ustrezne poizkuse. Najprej so poskusili z žogami za tenis, ki so bile napolnjene z določeno snovjo, pozneje pa so prišli na zamisel, da bi pri teh poskusih uporabili mrtve peteline in purane, ki naj bi jih posebna naprava pognala pod zelo visokim pritiskom na zaščitno steklo. S temi poskusi so prišli do dragocenih podatkov, ki jih sedaj izkoriščajo v letalstvu. Poleg tega pa se tudi posadke letal urijo za take primere. Ko odpove vsako drugo sredstvo, si letalci pomagajo s strojnico, kar pa nima posebnega učinka.

Iskanje petroleja v Afriki

Petrolej je prinesel novo življenje Kanadi, Borneu in Trinidadu; petrolej je največjega pomena za Aden in Avstralijo; mogoče bo jutri prinesel revolucijo v življenje milijonov ljudi v Vzhodni in Zahodni Afriki.

Pomanjkanje surovega petroleja pomeni očividno največjo vrzel v naravnem bogastvu Afrike. Raziskovanja za odpravo te vrzeli se vršijo zdaj v Nigeriji, Britanski Somaliji, Keniji in Tanganjiki. Čeprav so ležišča petroleja v raznih delih Vzhodne in Zahodne Afrike znana že nad 50 let, so postala šele v nedavnem času možna obsežnejša raziskovanja, ker je znanstvena tehnika iskanja petroleja še sorazmerno mlada.

NIGERIJA

Po večletnem intenzivnem raziskavanju v Nigeriji so lansko jesen odkrili rahle znake petrolejskih ležišč v pokrajini Kalabar. Rudosledne pravice je prvič podelil nigerijski guverner v novembru 1938 skupno D'Arcy raziskovalni družbi in Anglo-saški petrolejski družbi. Rudosledne pravice so pokrile približno 372.000 kvadratnih milj v Nigeriji in Kamerunu. Sedanje pravice pokrivajo približno 56 tisoč kvadratnih milj v južnem delu prvotnega področja.

Raziskovanja so se začela z obširnimi geološkimi pregledi in podrobnim mapiranjem, katerega so izvedli s pomočjo fotografičnih posnetkov iz letal. Zelo težko je napovedati kakovost podzemeljskih plasti, ker so skale na ravninah in rečna ustja pokrita z naplavljenimi usedlinami. Zaradi tega so bili geofizični pregledi zelo važen del raziskovanj. Glavni stan vseh raziskovanj in vrtanj je v Owerriju. Glavni stan, kraji vrtanj in posamezne raziskovalne skupine so med seboj povezane po radiu. Pred kratkim so vpeljali tudi redne zveze s helikopterji.

Za tem kratkim poročilom o raziskovanjih družbe Shell — D'Arcy se pa skriva stalen boj z raznimi težkočami in ovirami, ki jih povzročata najtežavnejši teren in neugodno podnebje. Iz svojih oporišč potujejo raziskovalne skupine po cesti ali s čolnom, dokler je to možno, nato pa morajo hoditi peš po močvirju džungel in preko blata ustja Nigra ali skozi ekvatorske in monsunske gozdove ter preko savan, kot imenujejo travnate stepe v tropskih krajih. Razmere so silno različne. V rečnem ustju živi n. pr. vsa geofizična skupina na džunkah in čolnih; na severu raziskovalnega področja na vrhu gora v šotorih, in morajo hoditi več milj daleč, da najdejo vodo. V deževni dobi so ceste večinoma neprehodne, v drugem letnem času pa pokrite z debelo plastjo rdečega prahu, ki prodre v vse stvari. Razmere v rečnem ustju, v deželi močvirij in džungel dopuščajo le počasno potovanje s čolnom, skozi džunglo lahko prodirajo samo s podiranjem dreves, za kar je potrebno stalno več kot 500 mož s sekiro.

S prvim globinskim vrtanjem so začeli leta 1951 v Ihuo, severovzhodno od Owerrija in so v avgustu 1952 izvrtali suho luknjo do globine 11.000 čevljev. Stroje so potem prepeljali v Akato v pokrajini Kalabar, kjer so ugotovili znatne količine lahkega petroleja, ki je bil pomešan s plinom. Na tem kraju nadaljujejo globinsko vrtanje za geološka raziskovanja in za potrditev prvih ugotovitev.

Taborišče v Owerriju, okoli 100 milj od ustja Nigrove delte, je živčni center vseh teh podvigov; to oporišče je popolno mesto z raznimi modernimi napravami. Tehnične šole učijo Nigerijce, da bodo lahko odigrali svojo vlogo pri iskanju in razvoju naravnih virov njihove dežele. Absolventi teh šol že pomagajo pri iskanju petroleja na razne načine, tako zlasti tudi v vzdrževanju vozil.

Odkritje sledov petroleja v Akati še ni zanesljivo znamenje uspeha, vendar prinaša upanje za vse, ki se udeležujejo dela, katerega označujejo za enega od najbolj odločnih napadov na skrite vire narave, kar so jih do zdaj podvzeli v kaki tako negostoljubni deželi kot je Nigerija.

ZAHODNA AFRIKA

Razne petrolejske družbe se zanimajo za petrolejska ležišča v Keniji, Ugandi in Tanganjiki. Vrtali so v Kibuku na južnem koncu Albertovega jezera v Ugandi, vendar brez uspeha. Britanski in ameriški geologi so opravili uvodna pregledovalna dela. Preiskali so razsežno področje na severovzhodu dežele od sosedne Mojale do meja italijanske Somalije. Da je nekaj petroleja v severnem mejnem okrožju, je bilo že dolgo znano, vendar še ni ugotovljeno, če so količine takšne, da bi se jih moglo trgovsko izkoriščati. Sedanja iskanja v Vzhodni Afriki so osredotočena na obalo Tanganjike in na otok Mafio. Ta raziskovanja vršita Shellova petrolejska družba in D'Arcy raziskovalna družba, važna podružnica Anglo-iranske petrolejske družbe. Izvršili so natančne fotografske posnetke vseh obalnih področij v Keniji, Tanganjiki in na večini obale Zanzibarja. Poskusna vrtanja so napravili na raznih otokih vzdolž obale Kenije.

Na malem otoku Mafia, ki leži 30 milj od obale Tanganjike, so geofiziki izvršili seizmični pregled, ki naj bi odkril eventualne zemeljske sestave, ki navadno vsebujejo petrolej. Za ta pregled so privlekli »mrtvo« ladjo — ladjo brez posadke in strojev, z zabitimi vrati in linami — preko oceana do Vzhodne Afrike, kjer jo zdaj uporabljajo za prevoz raznih potrebščin od Dares—Salaama do Mafie. Ta ladja, »Wrangler«, ima 550 ton in so jo zgradili leta 1944 kot izkrcevalno vojaško ladjo; po vojni so jo uporabljali za dviganje naftovoda na dnu Angleškega kanala. Na Mafii ni pristaniških pomolov in so za omenjeni pregled kupili ladjo »Wrangel« zato, ker se ob oseki lahko usede na dno, ob plimi pa spet dvigne in odpluje. V njenem trupu je 100 jeklenih pontonov, ki nudijo čvrsto oporo za prekladanje na peščenih obalah.

Afriški domačini se živo zanimajo za iskanje petroleja, kar velja zlasti za Tanganjiko. Strokovnjaki, ki so zaposleni s tem delom, razlagajo vaščanom podrobno, kaj delajo in kaj bi pomenil uspeh iskanja petroleja. Afričani vneto opazujejo delo in tudi pomagajo, kjer je to mogoče.

Petrolej je prinesel novo življenje Kanadi, Borneu in Trinidadu. Petrolej je največjega pomena za Aden in Avstralijo. Mogoče bo jutri tudi prinesel revolucijo v življenju milijonov ljudi v Vzhodni in Zahodni Afriki.

ČLANE PRESERNOVE DRUŽBE VPISUJEJO POVERJENIKI. VSE KNJIGARNE IN UPRAVA PREŠERNOVE DRUŽBE V LJUBLJANI, TOMŠIČEVA 9.

Čuvaj svoje oči!

Z malokatero stvarjo ravna človek tako lahkomiselno kot s svojimi očmi, in vendar je oko opazovalec in čuvar vsega. Zaznava najlepše stvari, svari človeka pred slabim in je od jutra do večera stalno na delu: v mraku, v dimu, v tovarni, ob pekočih sončnih žarkih, povsod je pripravljeno človeku služiti in mu ugoditi. In človek? Lahkomiselno izkorišča svoje oči tako dolgo, dokler mu vid ne začne pešati. Da se temu izogneš, upoštevaj pravočasno sledeča navodila.

Živi zmerno! Samo v zdravem telesu so zdrave oči. Če je telo bolno, se to kaže tudi na očeh: postanejo motne, utrujene, zdaj so izrazito bleščeče, drugič močno izbuljene ali pa globoko udrte. Brž ko opaziš na očeh kaj nenavadnega, se posvetuj z zdravnikom, ki bo razsodil, ali gre za splošno obolenje ali pa za bolezen na očeh ter bo odredil potrebno zdravljenje.

Oko potrebuje čist zrak. Zaprašeno ozračje, dim in plin dražijo oči. Oko potrebuje primerno razsvetljavo, ki ne sme biti premočna, a tudi ne preslaba. Pri delu, branju in pisanju vkrbi za zadostno osvetlitev, da se oči ne utrudijo. Zelo škodljivo je gledati v sonce ali žaromete; če se temu ne moreš izogniti, nosi vsaj zaščitna očala. Nesmiselno pa je vsekakor nositi zaščitna očala pri navadni svetlobi, doma ali celo pri električni luči.

Oči ne smemo stalno preobremenjevati. Dolgotrajno čitanje, posebno še zvečer pri slabi svetlobi in v postelji, je za oči škodljivo. Kdor ima v poklicu opraviti z napornim gledanjem, naj od časa do časa odpočije oči. Najbolj primerno je, da za kratek čas prekineš z delom, zapreš oči, jih zastreš z dlanmi in uživaš nekaj minut popolno temo ter se tako razbremeniš.

Od časa do časa potrebujejo oči popolne sprostitve. To velja zlasti za tiste, ki morajo oči stalno koncentrirati na določen predmet. Da popolnoma sprostiš oči, je najbolje, da gledaš nekaj časa brez cilja v daljavo, ne da bi pri tem tiksiral oko na določen predmet.

Oči ne mencaj in ne tlačil Če ti je prišel tujek v oko in ga niso odstranile že solze, oko zaveži in pojdi k zdravniku! Če je prišlo v oko apno ali kislina, speri oko s curkom vode ter pojdi takoj k zdravniku!

Oko je občutljivo za prepih. Vožnja na motorju brez zaščitnih očal povzroča pogosto dolgotrajno vnetje veznice. Prav tako lahko padejo med vožnjo v oko razni tujki, ki povzročajo na očesu občutne okvare.

Brž ko opaziš, da slabo vidiš, pojdi k zdravniku za oči in si daj določiti očala, kajti le s pravilnimi očali si boš lahko izboljšal in ohranil vid. Posebno skrben bodi zaradi tega še pri otrocih. Tu je namreč pravilno določanje očal še važnejše kot pri odraslih.

V sektorski ambulanti Radeče je kradel

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je zagovarjal Ivan K., delavec zaposlen pri podjetju »Slovenija-Ceste«, stanujoč v Radečah ker si je nekega dne v juniju lanskega leta prisvojil v sektorski ambulanti v Radečah 24 ampul-fijol »Cattguta« za šivanje ran. — Na sodnijski obravnavi je obtoženec dejanje priznal, vendar se je izgovarjal na pijanost. Sodišče pa njegovega zagovora ni upoštevalo ter ga je zaradi kaznivega dejanja tatvine po čl. 249 kazenskega zakona obsodilo na 1 mesec zapora, plačati pa mora tudi stroške kazenskega postopanja proti njemu.

Izgubljeno

V soboto, 25. XII. 1954, okrog 6. ure zjutraj je bila izgubljena na poti od Kluna do Mervarja rokavica, zunaj iz blaga, znotraj usnjena. Najditelj naj jo odda proti nagradi v upravi našega lista.

S smuka veselo domov

Rudarski strokovnjak Janez Božič 90-letnik

Zadnje dni decembra je znani trboveljski strokovnjak Janez Božič dopolnil 90 let. Jubilant se je rodil 27. decembra 1864 kot sin malega posestnika v Prapretnu nad Hrastnikom. Štiriraredno osnovno šolo je obiskoval v Hrastniku.

Komaj je bil star 14 let, že je nastopil trnovo pot rudarja in pričel z delom v jami, najprej na Ojstrem, potem pa na Vzhodnem okrožju v Trbovljah. Tiste čase so bili delovni pogoji povsem drugačni kot danes. Delovni čas je trajal od 10 do 12 ur dnevno. Ker v tistih letih še ni bilo separacije, je moral rudar nakopan premog prebirati na samem delovišču, za kar je potreboval poleg krampa in lopate še stružnico, grablje in metlo, ter s prebranim premogom ali hribino napolniti jamski vozliček. Tudi mehaničnega zasipanja jamskih praznin tiste čase še niso poznali, zastavljali so jih na roko z ilovico. Vlačilcev in tresalnih drč tista leta tudi še niso poznali, ves rudniški prevoz se je vršil na samotež in z vprego konj.

Po desetletnem delu v jami je moral jubilant kot 24-letni mladenič odriniti k vojakom. Ko je bil prost vojaščine, se je vrnil k jamskemu delu, kmalu nato pa se je vpisal v rudarsko šolo v Leobnu, ki jo je dovršil z odličnim uspehom.

Ko se je spet vrnil v Trbovlje, je postal jamski paznik in je kmalu napredoval za višjega paznika. Svojo službo je opravljal vzorno, v polno zadovoljstvo takratnih rudniških direktorjev Terpotitza, Drascha, Tenscherta in Heinricha. Strokovnjak je bil zlasti pri gašenju jamskih ognjev. Vedno je bil pripravljen, da priskoči s svojim znanjem in izkušnjami na pomoč.

Star 30 let, se je oženil. V zakonu se mu je rodilo sedem otrok. Trije so mu umrli v otroških letih. Dva sinova je z velikimi gmotnimi žrtvami študiral v Ljubljani. Starejši sin Mirko je padel kot oficir 1918. leta v Albaniji, drugi sin Ivo pa je padel kot major v bojih z okupatorjem 1942. leta. Izguba obeh sinov in smrt žene leta 1935 sta ga zelo potrli, a ga kot žilavega moža nista strli. Obe hčerki živita na Ojstrem. Mlajša skrbno streže svojemu staremu očetu.

S pridnostjo in varčnostjo sta si z ženo svoječasno postavila svoj dom na Ojstrem, na lepem prostoru ob cesti, ki drži iz Trbovelj preko Razpotja in Ojstrega v Hrastnik, kjer sta svoječasno imela gostinsko obrt. Sedaj gospodari v hiši njegova mlajša hčerka.

Pokojnina, ki jo je prejemal v stari Jugoslaviji kot kronski upokojenec, ni bila pokojnina, ampak le majhna miloščina, ki se ni dalo z njo ne živeti ne umreti. Sedaj dobiva naš jubilant lepo pokojnino, s katero živi brez skrbi.

Če izvzamemo nesrečo v letu 1932, ko je padel z drevesa in si polomil rebra, ter prebolelo pljučnico leta 1953, ni bil mož nikoli resno bolan, ni potreboval ne bolniškega lista ne zdravnika. Šilce »kratkega« je — kakor sam pravi — njegovo univerzalno zdravilo, ki mu pomaga preko vseh tegob. Humor ga še ni zapustil, še vedno pove kakšno »okroglo«. Tudi kakšno pesmico si še zabrunda najljubša pa mu je: »Po jezeru, bliz' Triglava ..«

Ob njegovi devetdesetletnici mu vsi iskreno čestitamo in mu želimo še obilo zdravih, srečnih let!

Zanimive in poučne iz filatelističnega sveta

Cesar Maksimilijan na mehiških znamkah:

edina čast ki jo je dosegel v življenju

Odpor svobodoljubnega mehiškega prebivalstva proti imperialističnim osvajalcem se zrcali tudi na njegovih znamkah

Pred tri tisoč leti je v Mehiki vladalo veliko indijansko pleme Maya. Ruševine njihovih bivališč in templjev, katere je v tisočletjih pogoltnilo bujno tropsko rastlinstvo, nam pričajo o visoki civilizaciji tega plemena. To pleme je najbrž izumrlo zaradi kake velike epidemije.

Leta 1325 so iz Severne Amerike prihrumeli Azteki, pregnali Tolteke, ki so tedaj bivali v ondotnih krajih, in ustanovili kraljestvo z glavnim mestom Tenohtitlan ali Mexiko (po Mexiki, njihovem bogu vojne). Vladali so do odkritja Amerike, ko so se leta 1518 tamkaj izkrcali prvi Španci. Nekaj let pozneje so ti zavzeli glavno mesto z okrog dva tisoč templji in ga do tal porušili.

Zgodovino in kulturo teh plemen je bilo treba omeniti, drugače bi si ne znali tolmačiti raznih slik templjev, piramide sonca in kipov poganskih bogov, ki so prikazani na številnih mehiških znamkah. Tudi v okviru vinjet skoraj vseh mehiških znamk najdemo okraske in skrivnostne znake plemena Maya in predvsem čudno, a umetniško arhitekturo civiliziranih Aztekov pred prihodom Evropejcev v to deželo.

Španci so celih 300 let kruto vladali, dokler ni Napoleon I. pregnal Burbonov iz Španije. Tedaj se je mehiško ljudstvo osamosvojilo in ustanovilo federativno republiko. V ustavi je bilo določeno, da predsednika države izvolijo vsakih osem let, zaradi neprestanih krvavih sporov za oblast, predvsem med konservativno-cerkveno in radikalno-revolucionarno stranko, je v štiridesetih letih sledilo kar 36 predsednikov; v štirih mesecih je nekoč bilo kar pet predsednikov.

Ko je v Združenih državah Amerike izbruhnila državljanska vojna za osvoboditev črncev izpod suženjstva, so se tudi v Mehiki bili ostri boji med predsednikom republike Benitom Juarezom in med konservativno-cerkveno stranko. Francozi, Angleži in Španci, ki so se hoteli vmešavati v ameriško državljansko vojno, so se skupaj izkrcali v Mehiki pod pretvezo, da branijo pred anarhijo svoje tam živeče državljane. Zaradi nesoglasij, ki so nastala naknadno, so se Angleži in Španci odtegnili. Francozi pa so sami nadaljevali boj proti Juarezu.

Napoleon III. je Mehiko proglasil za cesarstvo in predlagal nadvojvodo Maksimilijana, brata avstrijskega cesarja Franca Jožefa, za cesarja Mehike. Dne 10. aprila 1864 je Maksimilijan sprejel v Miramaru pri Trstu odposlance konservativnih strank Mehike, ki so mu izročili mehiško cesarsko krono. Nato je šel v Rim k papežu, od tam pa naravnost v Mehiko, kjer je bil slavnostno sprejet.

Revolucionarno ljudstvo Mehike pod vodstvom Juareza, pa se ni uklonilo temu dejstvu in je nadaljevalo boj za svojo svobodo.

Pri nobeni drugi državi se politične strasti in začasne spremembe vodstva ne zrcalijo na znamkah tako kot na znamkah Mehike. Ne samo klasične znamke, marveč tudi mnogo sodobnih nas spominja na neprestane boje med pristaši enega in drugega tabora.

Glavna poštna uprava je vsakemu dostavila potrebno število znamk, a na te znamke je vsak okraj moral natisniti svoj kontrolni natisk, drugače bi ne bile veljavne za frankiranje. Kljub temu pa so prišle v promet tudi znamke brez kontrolnega natiska in katalogi jih smatrajo za veljavne.

Francozi so v dveh letih bojev osvojili večji del mehiškega ozemlja in potisnili Juareza v gorate pokrajine dežele, a popolnoma ga niso mogli uničiti.

Tako sta dve vladi, prva cesarska, druga republikanska vladali vsaka na — po svojih četah — zasedenem ozemlju, kjer so tudi krožile njene znamke.

Juarez je leta 1864 sestavil svojo drugo vlado, kar se opazi na seriji štirih znamk, ki so krožile na republikanskem ozemlju.

Prve cesarske znamke iz leta 1864 nam v grbu prikazujejo orla in kačo. Serija sestoji iz šestih znamk; te so krožile z okrajnim kontrolnim natiskom in brez njega. Leta 1866 pa je izšla serija s portretom cesarja Maksimilijana, ki je bila sprva tiskana v kamnotisku, pozneje pa v bakrotisku. Tudi pri teh znamkah imamo primerke s kontrolnim natiskom in brez njega.

Medtem je vlada Združenih držav Amerike, ki je že zatrla upor južnih držav, zagrozila z vojno, če se francoske čete ne umaknejo iz Mehike. Ta zahteva je bila osnovana na Monroejevi doktrini, katera zabranjuje evropskim državam vmešavanje v notranje zadeve ameriških držav.

Leta 1867 se je francoski korpus umaknil iz Mehike. Maksimilijan pa se je nato sam boril proti Juarezu. Njegova žena Charlotta pa je šla v Evropo, da bi tam zaprosila za pomoč, katere pa ni dosegla. Maksimilijana so republikanci ujeli in vojaško sodišče ga je obsodilo na smrt. 19 junija 1867 je bil ustreljen skupno s cesarskima generaloma Meljo in Miramonom. Njegova žena je umrla po prvi svetovni vojni v Miramaru.

Portret cesarja Maksimilijana pa kroži po svetu na znamkah zbirk filatelistov; mogoče je našel v njihovih albumih tisto čast, katere si je želel, a je ni dosegel v življenju.

Naše zdravje

Naravna zdravila

Odkar so na svetu ljudje, so ti vedno iskali in našli zdravilne rastline in jih znali v ta namen tudi uporabljati. Že v pradavnih časih so bile največkrat ženske tiste, ki so s svojim instinktom kaj kmalu našle v naravi sredstva, ki so z njimi lahko pomagale bolnikom, znale pa tudi zdravim ohraniti zdravje. Tudi danes so ravno žene v vsaki družini nekakšni zdravniki, samo da se je njihovo znanje vedno bolj večalo. Prej so stare vražarice dajale bolnikom razna skrivnostna zelišča, danes pa že skoro vse žene vedo za skrivnosti kemijskega laboratorija narave, s pomočjo katerih lahko v mnogih primerih obvarujejo zdravje svoje družine. Danes ve vsaka količkaj izobražena žena, da koristimo zdravju, če uživamo določene rastline in njihove plodove. Velja si zapomniti po dognanjih strokovnjakov nekaj zdravilnih svojstev nekaterih najbolj poznanih rastlin.

PARADIŽNIKI so izvrstna hrana za zdrave ljudi in za bolnike. Ne vsebujejo niti najmanjše količine masti, a predstavljajo zelo koristno hrano, zlasti še pri shujševalni kuri. Največ zdravilne moči pripisujejo paradižnikom pri zdravljenju črev in jeter.

BELUŠE (šparglje) pa bi smeli jesti samo zdravi ljudje, ker dražijo ledvice. Bolniki, ki imajo sladkorno bolezen, jih smejo uživati samo, če jim to dovoli zdravnik.

ZELENA pospešuje izločevanje kislin in je zelo koristna hrana pri obolenju mehurja, žolča in ledvic.

KOLERABA močno osvežuje kri.

Za ŠPINAČO vemo, da ima v sebi mnogo železa, ki je zelo potrebno slabokrvnim ljudem. Tudi otroci, ki bi je morali jesti veliko, je navadno ne marajo. Otrokom, ki jim je špinača zoprna, jo pripravimo kakor zeleno solato, ker ne bodo spoznali, da smo jih ogoljufali.

ČEBULA je izvrstno sredstvo za krepitev živcev, eterično olje v njej pa čisti kri.

KORENJE vsebuje snovi, ki so zelo važne za razvoj človeškega organizma.

CVETAČA (karfiola) pospešuje izločevanje kislin.

ZELENA SOLATA pospešuje tvorbo krvi.

ČEŠNJE čistijo kri.

RDEČE JAGODE ustvarjajo kri, toda jesti jih smejo samo zdravi ljudje. Nekateri ljudje dobijo, kadar jedo jagode, kožne izpuščaje, prav takšne, kakor če bi se dotaknili kopriv. Taki ljudje bi se morali odreči temu zelo osvežujočemu sadju.

BOROVNICA je zelo dobro zdravilo za slabokrvne ljudi, ker ima mnogo železa in fosforja.

MALINE blažijo vročico, če pijemo njihov sok, pomešan z vodo. Pri zdravih ljudeh maline zelo dobro delujejo na črevesje.

Da pa dosežemo pri omenjenih sadežih in povrtninah zaželeno zdravilnost, jih moramo jesti surove, kajti s kuhanjem uničimo največkrat prav tiste snovi, ki so z zdravstvenega vidika najpomembnejše. To pa seveda ne pomeni, da moramo uživati samo surovo hrano. Spretna gospodinja vsak obrok hrane pripravi tako, da ga izpopolni s kakšno solato, nekuhano povrtnino ali sadjem, to pa seveda tako, da ne bo kdo od družine mislil, da je na »pašl«.

Tudi gasilci so praznovali novoletno jelko

Vsako društvo ali pa organizacija se trudi, da pritegne in vzgoji čimveč naraščaja za svoje delovno območje in si tako zagotovi svoj obstoj. Tako skrbijo tudi gasilci mesta Trbovelj za svoje pionirje in pionirke, da jim nudijo po vajah in učenju kakšno skromno zabavo in jih razveselijo. Tudi na Silvestrovo so se zbrali v društveni zborovalnici gasilski pionirji in pionirke v svojih novih krojih. Vodil jih je pionir, ki nosi značko izprašanega pionirja, katero si je pridobil v Medvodah na gasilskem tečaju.

Pri vstopu vaditelja tov. Oplotnika in nekaterih članov društva je mladi poveljnik, strumno uvrščeni vrsti zapovedal »Pozdrav na desno!« in na kratko raportiral o navzočnosti vseh pionirjev. Po zahvali vaditelja je bi nagovor, kako naj se gasilski pionirji zadrže; povsod naj pokažejo, da so disciplinirani in vljudni, kakor jih uče in pripravljajo za gasilsko službo, želeč jim vso srečo s pričakovanjem, da se bodo tudi v šoli prav pridno učili ter pri gasilskem delu izobrazili, da bodo gasilci, ko dorastejo, ki se zavedajo svoje dolžnosti, ki jih imajo do domovine in družbe.

Nato so bili vsi pionirji obdarovani in sledila je čajanka, ki so jo skrbno pripravile tovarišice gasilke. Posebno pohvalno naj omenimo materinsko skrb tovarišice Pavle, ki ne zamudi prilike, da pokaže, da je bil tudi njen mož vnet gasilec in je kot tak dal svoje življenje za našo svobodo. Ob koncu so se zahvalili pionirji zastopnikom društva in vzradoščeni odšli na svoje domove, le nekaj starejših je še ostalo, ker je bil društvo alarmirano o gozdnem požaru, ki pa so ga kmalu zadušili. Silvestrovanje članstva je bilo zelo zabavno, čeprav je manjkalo nekaj članov, ki se slovesnosti zaradi službe niso mogli udeležiti.

Zaključek šiviljsko-gospodinjskega tečaja v Svibnem

Zadnje dni preteklega leta so v Svibnem pri Radečah zaključili dvomesečni gospodinjsko-šiviljski tečaj. Obiskovalo ga je 35 tečajnic. Tečaj je vodil tamkajšni učitelj Zakušek. Po vzorni razstavi, ki so jo učenke pripravile pod strokovnim vodstvom šivilje — kuharice, smo videli, da so se tečajnice v dveh mesecih mnogo koristnega naučile. Poleg predmetov so bila v tečaju tudi vzgojna ter politična predavanja.

Knjižni program Prešernove družbe za leto 1956

Člani Prešernove družbe bodo najkasneje do 1. decembra 1955 prejeli naslednjih pet knjig:

1. **Koledar za leto 1956**
2. Ivan Potrč: **Zločin**, roman
3. Vekoslav Kaleb: **Car prašine**, povest
4. Anton Ingolič: **Deček z dvema imenoma**, mladinska povest
5. Gustav Šilih: **Vzgoja naših otrok**, poljudnoznanstveno delo.

Kdor bo doplačal 50 din, pa bo prejel še 6. knjigo: Zdrav človek v zdravem okolju.

Letna članarina, za katero prejmejo člani gornjih pet knjig, je samo 300 din, člani, ki prejmejo knjige po pošti, doplačajo za odpremo 20 din.

Da bi v proslavo 10-letnice osvoboditve čimbolj razširili knjige Prešernove družbe, pripravljamo

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE

katerega se bo avtomatično udeležil vsak član. Razdeljenih bo več kot sto dobitkov v več milijonski vrednosti. Zato pohitite z vpisom. Člane vpisujejo vsi poverjeniki in knjigarne. Če pri vas ni poverjenika, bodite to vi in nam javite vaš naslov. Članarino lahko plačate v treh obrokih.

Naš naslov: Prešernova družba, Ljubljana, Toneta Tomšiča 9 — telefon 21-048.

Ne pobijajmo naših koristnih ptic

Narava sama ne pozna niti koristnih niti škodljivih ptic. To razlikovanje je uvedel šele človek po svojih osebnih koristih ali škodi. Posledica tega je, da sodijo določeni ljudje nekatere ptice za koristne, drugi pa ravno iste ptice za škodljive. Tako so na primer škorci za poljedelca in živinorejca koristne ptice, za vinogradnika in sadjarja pa škodljive.

Ptice so naravi vse enako potrebne ter lahko vsako ptico štejemo kot del celote. Vsak ptiček izpolnjuje od narave naloženo mu nalogo za ohranitev svoje vrste in je obstoj ene vrste ptic odvisen od obstoja druge. Vsaka stvar v naravi ima svoj vzrok in svoj namen, vse v naravi je smotrno razvrščeno in urejeno — tako atomi kakor svetovi, tako človek kakor ptički. Nobena ptica se ne izvali zato, da bi človeku koristila ali škodovala — vsak ptiček živi po zakonih narave svoje določeno življenje, ne ozirajoč se pri tem na morebitno škodo ali korist človeka.

Koristnost ali škodljivost ptičev do človeka bomo najhitreje določili, če bomo predvsem ugotovili, s čim se kak ptič hrani, kakšne žuželke uživa, kakšno divjad mori, kakšne ribe lovi, kakšna semena pobira itd. — kajti ni vsaka žuželka, vsaka divjad in vsaka ribica človeku koristna in tudi ni vsako seme človeku v dobro. Tudi srakoper ni vedno škodljiv, srakoperi v enem kraju niso vedno enaki srakoperom v drugem kraju, ker niso vsi srakoperi roparski in ima človek od nekaterih tudi koristi.

S čim se neki ptič hrani, bomo najlaže in najzanesljiveje ugotovili, če bomo dognali, s čim ta ptič krmi svoje mladiče, kakšno hrano zauživa sam ter če bomo preiskali njegove izbljuvke sami, ali če bomo njegove izbljuvke pustili preiskati po kakšnem strokovnjaku.

Mnenja o koristnosti in škodljivosti, t. j. katere ptice so človeku koristne in katere škodljive, so zelo različna.

O škodljivosti vran piše n. pr. dr. Anton Debeljak sledeče: »Morebiti res poberejo vrane tu in tam nekaj črvov, polove nekaj kobilic in mramorjev ter pogoltnejo kakšno miš, toda ta korist je kakor kaplja v morje škode, ki jo delajo skozi vse svoje črno življenje.« — Tako hudo ravno ne bo, dasi štejejo tudi mnogi drugi sive in črne vrane med zelo škodljive ptice, ker jih je mnogo in ker pobero zlasti jerebicam in fazanom jajčka in mladiče. Nasprotno pa je dokazano, da so poljske vrane človeku bolj koristne kakor škodljive.

Prijatelji narave štejejo vrane, srake in šoje med škodljive ptice, ker uničujejo malim pevkam jajčeca in uganljajo njihove mladiče. Veliko sinico štejejo skoro vsi za zelo koristno, ker pokonča v svojem življenju nešteto črvičkov, gosenic, ličink in drugega škodljivega mrčesa. Kanja je za kmetovalca koristna, ker polovi mnogo miši, za lovce pa škodljiva, ker poje tu in tam tudi kakšno jerebičko. Lovci streljajo kanjo večkrat tudi zaradi tega, ker jo zamenjujejo s škodljivim kraguljem, dasi je ti dve ptici tudi v zraku lahko ločiti: kragulj ima štiri široke prečne pasove na dolgem repu, kanja pa 12 ozkih prečnih pasov na kratkem repu.

Nemški ornitolog dr. Flöricke je preiskal izbljuvke raznih ptic ter ugotovil, da so sove, ki jih imenuje tudi »leteče mačke«, za poljedelstvo izredno koristne in da so izmed vseh sov najkoristnejše male uharice, ki se hranijo skoro izključno samo z mišmi. Tudi lesne sove so po njegovem mnenju zelo koristne, dasi si privoščijo večkrat tudi kakšnega malega ptička, ko imajo mladiče, in če takrat ni miši, polove zlasti mnogo vrabcev.

Nedvomno so človeku škodljivi kragulji in skobci, ki pomorè in požro brez števila koristnih ptičev, zlasti pozimi in spomladi, ko gnezdijo. Koristne pa so postovke, ker preženejo mnogo škodljivih miši, kuščarjev in kobilic. Štorklje so pa po mnenju večine koristne, ker uničujejo miši in žabe ter ulove le tu in tam kakšnega ptiča. Kukavice so za gozdove izredno koristne, ker so edine ptice, ki pokončujejo kosmate gosenice raznih škodljivih metuljev, dasi uničijo istočasno mnogo zaleg koristnih ptičev s tem, da jim podtaknejo svoja jajčka, mladiče teh ptičev pa pomečejo iz gnezd in jih tako pomorè. Smrdokavre in kobilarji so koristne ptice, ker živijo samo od škodljivih muh, ličink in ogrcev.

Ni še pojasnjeno, da li sta vodomec in povodni kos koristna ali škodljiva ptiča, ker še ni dokazano, ali požreta več človeku škodljivih ali koristnih ribic. To bo treba še dognati, ker so tudi ribice glede na koristi človeka koristne ali pa škodljive. Ti dve ptici ne jesta samo ribic, temveč polovita tudi mnogo škodljivih libel in ličink v vodi.

Večina trdi, da so žolne koristne ptice, ker poberó v gozdih po drevesih nešteto škodljivih žužkov in ličink — nekateri pa trdijo, da so žolne škodljive, ker res izkljuvajo iz dreves marsikatero ličinko, prizadenejo pa pri tem tistim drevesom hujšo in nevarnejšo škodo kakor bi jo ličinke: kmalu se namreč v to rano naselijo razne škodljive živalice, gobe in bakterije, ki tista drevesa počasi, a gotovo prej ali slej uničijo.

Toliko o koristnosti in škodljivosti naših ptic. Koristnost in škodljivost ostalih ptic pa naj vsak priden in vesten opazovalec skuša sam ugotoviti. Koristnih ptic pa nikakor ne lovimo in ne streljajmo!

Josip Brinar: (Nadaljevanje)

2. Petelinček, maček in lisica

Drugo jutro se je maček zopet odpravil v drvosek. Odhajajoč z doma, je še enkrat ostro naročil petelinu, naj nikar ne odpira okna. A lisica je priložnost zopet spazila in sline so se ji pocedile po mesu; prišla je torej pod okno in zapela:

»Kukuriku — petelinček,
Milj moj sinček!
Zlati grebenček,
Srebrni venček!
Ven mi polukaj,
Lej prosá tukaj!«

Petelinček je stopical po izbi ter molčal. Lisica pa je vnovič zapela pesmico in zalučala peščico prosa v okno. Peter je pozobal proso ter dejal: »Nak, Zvitorepka, ne prekaneš me ne! Saj vem, kaj nameravaš; pojesti me hočeš ter oglodati do belih kostij!«

»Kaj ti ne hodi na pamet, moj ljubi Peter! Ničesar žalega ti ne storim; povabiti sem te le hotela k sebi v goste in ti razkazati svoj dom.«

In Zvitorepka je zapela še slajše:

»Kukuriku — petelinček,
Milj moj sinček,
Zlati grebenček,
Srebrni venček,
Maslena glavica,
Svilena bradica!
Pokaži svoj nosek
Skozi okno: tu je prosek!«

Komaj pa je bil Peter polukal skozi okno, ga je lisica že imela v krempljih. Prestrašen petelinček je zakokodajskal, da je letelo skozi ušesa: »Ugrabila me je lisica, pa me tira čez gozdne štore, za dremajoče bore, po temnih dolinah, po sinjih planinah. Oh, gorje, obrala me bo do glavel«

Ko je maček zaslišal jadikovanje, je pritekel na pomoč ter otel petelina lisici iz krempljev. »Nisem li ti pravil, ne odpiraj okna in ne pogleduj skozenj; sicer te lisica sne in ogloda do bele glave. Za uho si zapiši moje besede! Jutri pojdem dalje od doma torej poslušaj!«

In zopet je nesel maček kosilce v temni gozd, a lisica je prikrivopetila pod okno ter zapela svojo pesmico. Trikrat je prepela zapeljivo pesem, a petelinček je stanovitno molčal.

Naposled pa je lisica vprašala: »Sapramiš, kaj pa to!... Ali je Peter onemel, kali?«

»Kaj še, lisica, ampak pamet me je srečala! Saj ne pogledam skozi okno; zaman je tvoja briga, ne prevariš me nikdar več!«

Lisica je zalučala v okno prosa in pšeničnega zrnja ter vnovič zaokrožila:

»Kukuriku — petelinček,
Milj moj sinček!
Zlati grebenček,
Srebrni venček,
Maslena glavica,
Svilena bradica!
Pojdi z menoj v moj hram,
Dobro živel boš tam:
V vsakem kotu mernik pšenice,
Kupe drobtin medene potice.«

Izpevši svojo pesem, je sladkoustno dostavila: »Da bi le hotel, milj Peter, malce pogledati na moj dom, to bi videl lepih in dobrih stvari. Le nikar ne veruj lažnivemu Krnjavu! Ko bi te bila hotela snesti, bi bila že davno imela priliko zaviti ti vrat. Pa bog me varuj kaj takega! Jaz te le neizrekljivo ljubim in bi ti rada nekoliko razkazala svet, kjer je tako lepo, tako prijetno. Ne boj se me vendar tako neznansko in poglej skozi okno! Da te pa samega strahu ne bo konec, bom stopila tjale za ogel.«

Tako se je sladkoustila lisica in se prihulila bliže k steni. Petelinček pa je skočil na polico k oknu ter je pogledaval od daleč; rad bi bil vedel, je li res šla lisica za ogel ali ne. Ker ni bilo videti lisice in tudi najmanjšega šuma ne slišati, se je naposled ojunačil in pogledal skozi okno. Zvitorepka pa je hlastnila po neposlušnem petelinčku, ki je zdaj zaman klical mačka na pomoč; zakaj le-ta je bil predaleč v gozdu ter ni slišal milih prošenj petelinovih. Lisica jo je potegnila s svojim plenom pod brezo, stoječo sredi pustopoljine, ter je pohrustala petelinčka s kostmi vred; ostalo je le svetlo perje in veter se je z njim polgraval po mahu in resju.

Zvitorepka se je bila torej za silo odteščala. Kmalu ji je jelo zopet krulitj po želodcu; zakaj použiti petelinček je bil še majčken in mlad ter drobnih koščic. (Dalje prihodnjič)

Rešitev pionirske križanke iz prejšnje številke

Rešitev nagradne križanke za pionirje iz prejšnje številke našega lista se glasi:

Vodoravno: 1. pilot; 6. novinar; 8. oje; 9. to; 11. S. K. (Slovenska Koroška); 12. etiketa; 15. gol; 16. tov. (tovariš); 17. Ano; 18. ali — *Navpično:* 1. Po; 2. Ivo; 3. lijak; 4. one; 5. ta; 6. natega; 7. rokavi; 10. Oton (Župančič); 11. stol; 13. ilo; 14. eta.

— — —

Tudi na to križanko je uredništvo prejelo lepo število pravilnih rešitev, četudi je bila ta besedna uganka za marsikaterega pionirja morda težka. Hvala vsem za poslane rešitve. Strogi žreb je to pot prisodil nagrado pionirju **Petru Vecu**, učencu 4. razreda osnovne šole v Vrhovem pri Zidanem mostu, ki naj pošlje o priložnosti v našo pisarno po razpisano knjižno darilo.

NAGRADNA SKRIVALNICA ZA PIONIRJE

KADILO — ARMADA — RAČKA — KENIJA — DOMAČIJA — ETAMIN — ŠIPA — KLEŠČE — NEJOKAVOST

Iz vsake gornje besede vzemite tri zaporedne črke in sestavite iz njih znan slovenski pregovor, ki ste ga že gotovo vsi slišali.

Rešitve nam pošljite ali pa prinesite sami v naše uredništvo do nedelje, 16. januarja, opoldne. Izžrebani rešitelj bo dobil od nas lepo knjižno darilo v spomin.

Pionirjem in pionirkam v spodbudo

Čeprav smo sredi zime, snega še ni in ni, počitnice pa so tik pred vrati, naj naši pionirji in pionirke, ki se radi smučajo in sankajo, ne vržejo še puške v koruzo. Medtem ko smo »dobavo snega« zaupali Dedku Mrazu, je ljudski odbor občine Hrastnik pomislil, da si vsi mali zimski športniki — seveda velja to za tiste, ki so bili v šoli pridni in uspešni v I. polletju — ne morejo sami kupiti smuči ali sank. Zato je določil, da lahko upravitelj šole porabi znesek, ki je še ostal ob koncu leta neporabljen, to pa je skoro 150.000 din, za nakup smuči in sank, ki bodo na razpolago pionirjem in pionirkam za zimsko veselje in šport, ko bo zemljo pokrila snežna odeja. Tov. Planinc, kolar na Dolu, je obljubil, da bo do 15. januarja izdelal čimveč sank in smuči za naše pridne šolarje. Zato svetujem vsem, ki se žele poslužiti te ugodne priložnosti v zimskih počitnicah, da kolikor je v njihovih močeh, popravijo in urede »rede« in se nam nato pridružijo na belih poljanah. Priredili bomo krajevno tekmovanje in morda tečaj za začetnike. Torej, korajža velja in na svidenje »na snegu«!

J. K.

OBVESTILO

Avtobus- Avtoprevoza Zagorje bo vozil na odseku Zagorje—Trbovlje za časa šolskih počitnic, t. j. od 15. januarja do 1. februarja 1955 samo ob pol 8. uri in 12.15 iz Zagorja, in na povratku iz Trbovelj ob 9. in 13. uri. Vožnja ob 6.30 iz Zagorja odpade do začetka šolskega leta.

Avtoprevoz Zagorje

Pod Zambohom in Spego

Hotel sem izstopiti iz vlaka na Renkah — tako nam piše naš sodelavec — da si ogledam, kako napreduje gradnja viseče brvi čez Savo. Pa me je toplota v vlaku uspavala in znašel sem se na savski železniški postaji. Pa naj bo — malo daljša pot bo na Polšnik, kamor sem namenjen. Si bom pa še s te strani ogledal Polšnik in njegovo okolico. Napotil sem se preko mostu na desni breg Save in od tam po cesti ob Savi proti Pasjeku. Do kmeta Bevca je že napeljana elektrika. Ko sem jo tako primahal v Pasjek, do nekdanje topilnice svinca, sem ostrmel: tukaj so ravno na mestu nekdanjega hleva dogradili do strehe enonadstropno vilo, pravzaprav logarsko hišo, ki jo zida GU Litija za svoje uslužbence.

Ko sem prišel na vrh Lahovčevega klanca, sem že zagledal Polšnik. Od tu je najlepša slika tega kraja. V Tepah sem pa čestital vaščanom k tolikemu napredku v nekaj letih. Kmet Lamovšek si je sam zgradil rezervoar in napeljal vodo v kuhinjo. Vaščani Zgornjih in Spodnjih Tep so si tudi skupno napravili zbirni rezervoar za vodo, vsaka vas zase, in si napeljali vodo v kuhinje. Sedaj imajo v načrtu še izgradnjo gasilskega rezervoarja, za katerega imajo cement že pripravljen. Tudi električna instalacija v hišah je že zgotovljena, nimajo pa še težko pričakovane žice za napajalno omrežje. Razumljivo, da jih zelo bodejo v oči električno razsvetljena okna v Polšniku. Upajo pa, da bodo tudi oni imeli v najkrajšem času moderno razsvetljavo. Direktor DES v Trbovljah jim je namreč obljubil, da jim bo preskrbel potrebno žico, dimenzije, ki je potrebna za napeljavo v Tepah.

Tudi v Polšniku še ni vse končano. Skoro tretjina hiš še ne sveti z elektriko. Sedaj pa tudi listi, ki so prej pri delu stali ob strani, moledujejo za priključek. Drogovi za daljnovod Prevek—Preska bodo kmalu stali.

Graditev nove mrtvašnice, ki jo zida občina Polšnik, pa je z nastopom mraza popolnoma »zmrznila«. Upajmo, da bo novo leto prineslo novo ozračje in nov elan za razna javna dela v Polšniku.

-an.

Nov hlev na Grmačah

Ob koncu prejšnjega meseca so na državnem posestvu Grmače v občini Šmartno slavili lepo delovno zmago. Dogradili so moderen hlev za 50 krav — molznic. Hlev je med najlepšimi v Sloveniji. Ob slavnostni otvoritvi hleva je tov. Tone Štrus izvršil predajo te zgradbe s simbolično izročitvijo ključev, ki jih je prevzel predsednik upravnega odbora tov. Zorčič. Direktor tega veleposlanstva tov. Ivan Strašek je v naslednjem prikazal ves razvoj posestva, ki bo služil kot vzor vsem kmetovalcem med Litijo in Ljubljano. Na proslavi je govoril še predsednik OZZ tovariš Stane Keber, ki je obljubil nadaljnjo pomoč OZZ posestvu. Zastopnik OLO Ljubljana okolica tov. inšpektor Pust je podčrtal skrb ljudske oblasti za razvoj kmetijstva in med drugim omenil, da je OLO podprl Grmače z 2 milijonoma dinarjev. Ob zaključku slovesnosti je čestital prizadevnemu delovnemu kolektivu še predsednik šmarske občine tov. Albin Jesenšek.

Za trud na posestvu je OZZ nagradila tov. direktorja Straška in obratovodjo tov. Jožeta Soršaka.

Potujoči kino LP Trbovlje

bo predvajal v času od 11. do 18. januarja t. l. slovenski film »Kekec« v naslednjih krajih:

V torek, 11. januarja, ob 11. uri za šolo Št. Gotard in Ožbalt v Št. Gotardu; ob 14. uri za šolo Čemšenik in Znojile v Čemšeniku; v sredo 12. t. m., ob 8. uri zjutraj za šolo Izlake v Izlakah; ob 10.30 za šolo Mlinše v Mlinšah; ob 13 uri za šolo Kolovrat v Kolovratu; ob 16.30 na Vačah (za odrasle); ob 19. uri na Izlakah (za odrasle); v četrtek, 13. t. m., ob 9. uri zjutraj za šolo Loka v Loki pri Zidanem mostu; ob 13. uri za šolo Razbor na Razborju; ob 18. uri v Loki pri Zidanem mostu (za odrasle); v petek, 14. t. m., ob 13. uri za šoli Dol in Turje na Dolu pri Hrastniku; ob 18. uri na Dolu pri Hrastniku (za odrasle); v soboto, 15. t. m., ob 11. uri za šolo na Dolah pri Litiji; ob 14. uri za šolo na Svibnem in Jagnjenico v Jagnjenici; ob 18. uri v Zidanem mostu (za odrasle); v nedeljo, 16. t. m., ob 10. uri v Podkumu (za mladino in odrasle); ob 14. uri za šole: Polšnik, Mamolj, Konjščica in Gradišče v Polšniku; ob 17. uri v Polšniku (za odrasle); v ponedeljek, 17. t. m., ob 10. uri za šolo Senožeti in Tisno v Senožetih; ob 18. uri v Čečah (za odrasle in mladino); v torek, 18. t. m., ob 18 uri na Dobrni v Trbovljah.

Dedek Mraz nas je obiskal

Kaj takega v Bobnu še nismo videli

V sredo pred Silvestrovim je tudi v Bobnu otroke obiskal in obdaroval Dedek Mraz. V gostilni Rinaldo je bila soba praznično opravljena z novoletno jelko in polno otrok je v njej čakalo na prihod visokega gosta. Dolgo je čakalo nanj okrog sto otrok, ker pa je imel precej zamude, smo že kar vsi obupali nad njegovim prihodom. Kar naenkrat pa smo že od daleč začuli rudarsko godbo iz Hrastnika, in nepopisno veselje je zavladalo v srcih naših cicibanov in pionirjev, ko so zagledali v čarobnih, kot avto velikih saneh prihajajočega Dedka Mraza v spremstvu medveda, zajčkov, palčkov in godbe. Ob tem prihodu so bili vsi navzoči od presenečenja očarani, saj nekaj tako lepega v našem Bobnu še nismo videli in doživeli.

Nato je vsa ta množica počasi vstopila v pripravljeno sobo, kjer se je ob nedopovedljivem veselju otrok nadaljevalo proslavljanje novoletne jelke. Na sporedu je bil govor Dedka Mraza, igranje godbe, deklamacije, obdarovanje dece in zabavanje Dedka Mraza z otroki. Hitro, prehitro je minil čas in Dedek Mraz se je od nas poslovil, saj se mu je mudilo še drugam, nam vsem pa je zapustil neizbrisno sladek spomin, za katerega se Dedku Mrazu in njegovemu spremstvu najiskreneje zahvaljujemo v imenu vseh navzročih. Prav tako prisrčna zahvala mestni občini v Hrastniku, upravi rudnika, SZDL Boben in PD Boben za njihove prispevke, s katerimi so omogočili tako zadovoljivo obdarovanje otrok. Želimo, da bi se Dedek Mraz prihodnje leto spet spomnil na nas.

P. M.

Najdeno

Dne 17. p. m. se je našla v Trbovljah majhna usnjena denarnica, v kateri je bilo 3192 din gotovine ter 2 polovici srečk drž. loterije 61 in 62. kola. Denarnica je shranjena na tajništvu za notranje zadeve OLO Trbovlje.

PREKLIC

Preklicujem besede, izrečene proti tov. inž. Štefanu Kržanu in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Ana Gorenc, Trbovlje.

Preklic

Preklicujem neresnične besede, izrečene Mileni Knez iz Trbovelj. — Lucija Kajba, Trbovlje.

OGLAS

Našla sem volneno jopico v bližini uprave rudnika. — Vprašati pri Angeli Bovhan, Trbovlje, Partizanska c. 1.

Mira Pucova:

TIHA VODA

Roman

»In kako morete biti sigurni tega, da vas ljubi? Julijus, ki je tako odvisen od trenutnega vtisa, da ne ve nikoli, kaj pravzaprav hoče, Julijus, ki venomer išče radosti v sebi in drugod, ki se mu mnogovrstnost zdi tako neznansko lepa in zaradi tega ljubi le spremembo? Morda vas ljubi danes, morda vas bo ljubil še nekaj tednov — nekega dne pa se bo prebudil in ne bo več vedel, čemu si vas je zaželel.«

Vse to je bilo nemara res in zdelo se ji je, da je vse to že davno tudi sama vedela. Toda ni marala poslušati resnice, ki jo je bolela, in če bi le mogla, bi jo zaklenila v tako skrit predal svojega bistva, da bi jo za vedno zastrl molk, kakor da je ni bilo. In mahoma je pričela odrekati sleherno upravičenost botrovim besedam in si je govorila, da nimajo drugega namena, kakor da bi jo užalile. Ah, potrebovala je miru, zakaj so jo vsi preganjali? Obšlo jo je, da bi še ta trenutek omahnila po tleh, padla na tisti kup gramoza ob cesti, poslušala do otopelosti zvonjenje male lokomotive, ki prevaža hunte na postajo, in strmela v sivo, nižajoče se nebo. Biti kakor kamen na tej cesti. Ne slišati več starega tihega glasu, ki jo prebada s svojimi strupenimi besedami. Umreti...

»Julijus se mora oženiti. Ko bo imel ženo in kup otrok, bo končno vedel, da življenje ni več igra. In spoštoval bo svojo ženo, tudi ko bo ovenela, ljubice pa moški nikoli ne spoštujemo. Ali ste že pomislili, kako vam bo tedaj, ko vas bo zaradi vašega položaja ves svet preziral in boste čutili, da vas na tihem zaničuje tudi on? In ko boste postarani od dela, izmučeni od pomanjkanja in razočarani nad ljubeznijo, ki bo minila še prehitro, boste umirali od kesa, ker ste uničili svoje življenje in še njegovo. Kajti preveč je dobrega srca, da bi vas po vsem tem pustil na cedilu. Ostal bo z vami in vas bo preklinjal, in to bo mnogo huje, kakor če bi vas zapustil...«

»Vrnite mi pismo,« je rekla tiho, kajti spet ji je srce tako utripalo, da je komaj govorila.

On pa, ki so mu bili nepričakovani vrelci zgovornosti iznenada presahnili, je osupnil, da ji je toliko povedal. Molil je svojo smešno malo brado naprej, stiskajoč ustnice, kakor da mu gre na jok, in prvi mah še razumel ni, kaj mu je hotela.

»Pismo hočem,« je zašepetala. Če bi govorila glasneje, bi se ji morda udrle solze in rajši bi bila na mestu mrtva, kakor pa da bi se razjokala pred njim.

Posmrknil se je. Nenadoma si je povezal klobuk na glavo. Zbegano in otročje jo je gledal, brada se mu je tresla. Poiskal je pismo, toda prevrniti je moral vse žepe, da ga je našel.

»Tu je. Vtaknil sem se v vaše zadeve, oprostite. Toda hotel sem vam dobro, res. In... saj si boste premislili vse to, kajneda? Saj boste vzeli pamet v roke in ... in...«

Nekaj trenutkov je stremel vanjo brez besede. Gledal je njen bledi nerazumljivi obraz in sam ni vedel, kako mu je bilo. Obrnil se je stran in ne da bi jo pozdravil, je zbežal po cesti proti postaji.

3

»Nič se ne trudi, da bi odklenil — vrata so odprta.«

Novotny, ki je bil potegnil ključ iz žepa, potem ko se je bil previdno zasigural, da ni nikogar v bližini, se je zdrznil. Na čelu se mu je prikazala guba, roka pa mu je še vedno merila s ključem proti ključavnici. Nekaj časa se ni zganil, le glavo je dvigal. Potem se je naglo obrnil z napetim izrazom človeka, ki je nenadoma stopil iz teme na svetlo.

Agata se je izmotala izza žametnih zaves, ki so v nabuhlih gubah prekrivale alkoven v kotu jedilnice. Povešala je oči, zroč v drobno pletenje, ki ga je držala v rokah.

Toda v alkovnu je tako temno, da nikakor ne more videti plesti! je začudeno pomislil. Novotny. Torej si je vzela ročno delo samo zato, da bi bila pred njim še bolj mirna na pogled, še bolj ravnodušna. To ga je nehote zabavalo.

»Kako si prišla ven?« jo je vprašal, ne kazoč nobenega začudenja v glasu.

»Ko si odšel od doma, sem poklicala Krstinčko in sem jo poslala po ključavničarja, da mi je odklenil.«

Z lahnim, ljubkim gibom je položila pletenje na postrezno mizico, a nekaj narejenega je bilo v tej skladnosti in v mirnosti njenega glasu, ki je zvenel prisiljeno. Obračala mu je hrbet, ko mu je rekla:

»Ali res še nisi uvidel, da ne moreš več nadaljevati te komedije z zaklepanjem? Če se bo to razvedelo, se ti bodo vsi smejali.«

»To mi je vseeno, draga moja. Nisem te imel zaprto zaradi ljudi.« se ji je zarežal. Jezilo ga je pa le, da mu je povedala, kar je že sam pomislil — da mora iznajti kaj drugega, če ji hoče zlomiti trdovratnost. Toda priznati to, je pomenilo isto, kakor če bi priznal, da se je že v začetku prenaglil in zmotil, zani pa je bilo docela nemogoče, priznati kako zmoto.

Ustnice so ji podrhtavale. Ozrla se je stran.

»Imel si me zaprto, da bi me kaznoval, kajne? In nikoli ti ni prišlo na misel, da mi delaš krivico, ker nisem nič zagrešila?«

»S tem hočeš reči, da si mi bila telesno zvesta? Toda prisiljena zvestoba ni nič boljša od nezvestobe, draga moja. Kriva si, ali razumeš?«

Ah, kako rad bi pustil vse to, naj gre svojo pot! Kako rad bi ji obrnil hrbet, pljunil preko ramena vanjo in ji zaklical, naj se speča, s komer jo je volja! Kako rad bi se znebil še te poslednje spone, ki se mu je zdela, da ga veže nanjo, te misli, da tega ne bi prenesel, če bi jo kdo drug objemal! In jezno je ugotovil, da ni nikoli občutil ob njej kaj več kakor obup oblikovalca, ki skuša napraviti iz mrtve snovi pravo, živo žensko. To se mu ni pošrečilo. Agata mi ne more nuditi nobenega razkošja, si je dejal — čemu je potlej ne bi mogel prepustiti drugemu?

Toda že sama možnost, da bi mogla ob drugem občutiti, kar je v dolgih letih skušal zaman izvabiti iz nje, ga je bolestno zbodla. Zastokal je, znova ga je prevzela vsa sila ljubosumja nalik valu, ki se vrača, da zalije s svojo šumečo peno mirni presledek. Napel je tolsto belo grlo, stisnil pesti. Ah tolkel bi po njej, tolkel, dokler ne bi omedlela!

Umaknila se je pred njim, bledo se smehljajoč. Noge so se ji zapletale v široki nabirek krila. Stisnila je oči in ustnice so se ji spačile, kakor da zre nekam v daljavo, pa jo je groza tistega, kar vidi.

Skozi mene gleda! je besno pomislil. Toda jaz ji bom pokazal. Približal se ji je.

Zdajci so se ji oči razširile. Vrnila mu je pogled, a v njenem pogledu je bil ves obup in zagrizenost preganjanega bitja, ki se še noče podati.

»Ne dotikaj se me,« je zamrmrala. »Vsak hip bo večerja. Krstinčka že prihaja.«

Govorila je resnico, kajti ta trenutek so se odprla vrata in dekla je prinesla na srebrnem pladnju večerjo v jedilnico. Čakal je, da je odšla, potem se je šele obrnil k mizi.

Veliko okno je bilo na široko odprto, akacije so pošiljale poslednji, že zamirajoči vonj svojih cvetov v sobo in zelenje vrta, ki ga je bil orosil dež, se je od daleč bleščalo kakor da je vlito iz stekla. Golobje so zaljubljeno grulili pred hišo in skozi to gruljenje si slišal oddaljeni ropot separacije, ki je bila na tem, da se ustavi. Zadovoljna vsakdanjost tega večera je bila tolikšna, da se je Novotnyju v njegovi razdraženosti zdela kakor izzivanje. Odšel je k mizi kar se da glasno. Vrgel se je na stol, podprl glavo v roke in bolščal v brezhibno belino prta, ki ga je kar bolela.

Agata mu je sedla nasproti. Ni se dotaknila jedi.

(Dalje prihodnjič)

Okrajni ljudski odbor Trbovlje Predsedstvo

Po členu 15. in po točki 64. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. list LRS štev. 19-189-52) in v zvezi s 4. točko odločbe o državnih organih, ki smejo predpisovati cene in tarife (Uradni list FLRJ štev. 39-486-52) ter 8. člena Temeljnega zakona o prekrških (Ur. list FLRJ št. 46-428-51) je sprejel Okrajni ljudski odbor Trbovlje na skupni seji obeh zborov dne 22. dec. 1954

Odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve

1. člen

Za dimnikarske storitve v območju okraja Trbovlje lahko določajo socialistični in privatni dimnikarski obrati v (nadaljnjem besedilu: dimnikarji) cene za posamezne vrste storitev do višine tarife, določene s tem odlokom.

2. člen

Za posamezne vrste dimnikarskih storitev oziroma ometanje in čiščenje spodaj naštetih objektov se predpisuje kot najvišja tarifa: 1. odprto kuhinjsko ognjišče 35 din; 2. kmečka kuhinja z dvojnim stropom 50 din; 3. plezalni dimnik vseh kurilnih naprav, razen naprav, navedenih pod 6. točko: a) v pritlični hiši 45 din, b) v hiši z več nadstropij, za vsako nadaljnje nadstropje 10 din; 4. angleški dimnik 35 din; 5. ruski ali valjasti dimnik, a) v pritlični hiši 14 din, b) v hiši z več nadstropji, za vsako nadaljnje nadstropje 4 din; 6. dimna cev do 2 metra 5 din; 7. dimnik centralne ogrevalne naprave ali pekovske parne peči: a) do vštetega I. nadstropja 30 din, za vsako nadaljnje nadstropje 8 din, c) od etažnih peči vseh vrst gostinskih in zavodnih štedilnikov do I. nadstropja 14 din, č) za vsako nadaljnje nadstropje 4 din; 8. kanal centralne ogrevalne naprave, pekovske parne peči in zavodnih peči: a) do 5 metrov 70 din, b) veliki, od 6 metrov naprej 120 din; 9. gospodinjski štedilnik, vštevši dimno cev do 1 metra 20 din; 10. štedilnik v gostinskih obratih ali zavodih: a) mizni, prosto stoječi ali z nastavkom v srednjem gostinskem obratu, javni kuhinji in podobno 50 din, b) mizni, veliki, prosto stoječi ali z nastavkom v velikih restavracijah, javnih kuhinjah, zavodih in podobno 80 din; 11. ogrevalec vode (bojler) 10 din; 12. grelci posod 15 din; 13. pralni kotel, kanalizacija za odvod dima 15 din; 14. navadna železna peč do 2 metra cevi 14 din; 15. peč sistema »Lutz« ali podobno 25 din; a) izredno velika 40 din; 16. pekovska peč na premog ali drva: a) navadna, vštevši dimnik, kanal in duške 48 din, b) dimnik, peči (poda), za vsako nadaljnje nadstropje 12 din; 17. pekovska parna peč: a) z eno etažo (pečjo) 76 din, b) z dvema ali več etažami 100 din; 18. etažna peč za centralno gretje, vštevši dimne odvode 30 din; 19. centralna ogrevalna naprava, vštevši dimne odvode: a) z majhnim kotlom do 8 kv. m ogrevne površine (do 9 členov) 60 din, b) s srednje velikim kotlom do 12 kv. m ogrevne površine (do 14 členov) 100 din, c) z velikim kotlom nad 15 kv. m ogrevne površine (nad 14 členov) 125 din; 20. odpiranje, izžiganje in čiščenje lončenih peči: a) brez zamazanja peči 175 din, b) z zamazanjem 200 din, c) z izžigavanjem (na uro, za vsakega delavca) 70 din; 21 pregled in strganje novih dimnikov v surovem stanju in ob končni izgraditvi 25 din.

3. člen

Za vsa dimnikarska dela, ki se opravljajo po naročilu ali v nujnih primerih ob nedeljah in praznikih, se lahko zaračuna največ 50 % za nadurno in nočno delo, t. j. v času od 22. do 6. ure pa največ 40 % pribitka k tarifi iz prednjega člena.

4. člen

Za dela, ki jih dimnikar opravi v oddaljenosti nad 3 km od sedeža svojega obrata, sme zaračunati do 20 %, v oddaljenosti preko 10 km do 30 % in v oddaljenosti preko 20 km do 40 % pribitka na veljavno tarifo.

Za dimnikarska dela, ki niso našteta v 2. členu tega odloka, se določi odškodnina po medsebojnem sporazumu po porabljenem času za opravljeno delo.

5. člen

Dimniki, dimni odvodi, štedilniki in peči se morajo redno ometati. Čiščenje dimnika v uporabi je obvezno enkrat mesečno.

Za kontrolni pregled štedilnikov in peči, ki jih dimnikar ne čisti, se plača 30 % veljavne tarife iz 2. člena tega odloka.

Dimnikar vpiše vsako opravljeno delo v kontrolno knjigo, stranke pa morajo dimnikarjeve storitve v kontrolni knjigi potrditi.

Dimnikar mora na zahtevo plačnika dimnikarskih storitev izdati potrdilo o plačilu z navedbo dimnikarskih storitev in tarifnih postavk.

6. člen

Dimnikarske storitve plača lastnik oziroma gospodar ali uprava stanovanjske skupnosti, interna dela v stanovanju, kakor n. pr. čiščenje štedilnikov, peči ali podobno, pa stanovalec — najemnik.

Lastnik zgradbe porazdeli stroške za čiščenje dimnikov sorazmerno na posamezne najemnike.

7. člen

Graditelji zgradb morajo poklicati dimnikarja na pregled dimnikov, ko je stavba dograjena v surovem stanju, in pri kolavdaciji.

8. člen

Z denarno kaznijo do 3000 din se zaradi prekrškov kaznuje: a) kdor zaračuna za dimnikarske storitve višje cene, kakor so določene v 2., 3., 4. in 5. členu; b) če dimnikar zahteva in sprejme pristojbino, čeprav ni izvršil določenega dela ali ni izvršil konkretnega pregleda; c) dimnikar, ki na zahtevo plačnika ne izda potrdila o plačilu z navedbo storitev in tarifnih postavk.

9. člen

Določila tega odloka ne veljajo za območje mestne občine Trbovlje.

10. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

Štev. 6421/1

Trbovlje, 22. decembra 1954

Predsednik:
Martin Gosak

Zopet ena

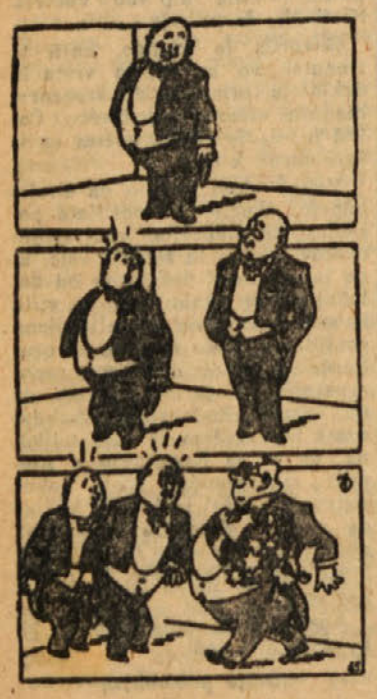

Poziv vsem kmetovalcem!

V težnji, da se preprečí prekupčevanje z živino, so zastopniki kmetijskih zadrug, mesarskih podjetij in ljudskega odbora mestne občine Trbovlje dne 5. januarja t. l. sklenili, da se bo odslej naprej živina, namenjena za zakol, odkupovala samo na sejmih, ki bodo vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu v Trbovljah na sejmišču, ki bo urejeno pri kozolcu nasproti Gasilskega doma v Zg. Trbovljah.

V primeru, da pride na prvi ali tretji ponedeljek v mesecu priznan državni praznik, bo sejem dan pozneje.

Na te odrejene dneve se mora prignati na sejem vsa za zakol namenjena živina, kakor krave, biki, voli, teleta, prašiči in drobnica.

Na sejmišču bodo izobešene najvišje odkupne cene po kategorizaciji, ki jo bo izvršil vsakokrat prisotni veterinar in zastopnik KZ.

Plačila živine se bodo vršila preko zadruge takoj.

Potni listi se bodo izdajali le na podlagi tehtnega in oglednega lista in se od sedaj naprej potni listi za zakol na drug način sploh ne bodo izdajali. Pri tem kmete opozarjamo, da so kazni za prekrške predpisov o živinskih potnih listih visoke in da bo kaznovan vsak, ki bo prodal živino za zakol brez potnega lista.

Priporočamo vsem kmetom, da se glede pojasnil v zvezi z novim načinom nakupa obračajo na kmetijske zadruge, kjer bodo dobili potrebne informacije.

(Iz tajništva Sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Trbovlje, akt štev. 52/1-II, 7. I. 1955)

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujemo vsem organizacijam, društvom in ostalemu prebivalstvu za udeležbo ter za številne vence ob pogrebu prerano preminulega soproga, očeta itd.

Žalujoča rodbina Fresel

Razglas

Podpisani opozarjam vse, da nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravila moja žena Marija. — Ludvik Leben, Trbovlje.

Taborniki „Rodu temnega hrasta“ v Hrastniku

so lahko ponosni na svoje delo v preteklem letu

Pred nedavnim so člani »Rodu temnega hrasta« v Hrastniku polagali obračun svojega dela, ki pomeni velik doprinos k vzgoji naše revirske mladine. Prav je, da je ljudska oblast tudi preteklo leto dala v svoj proračun primerne zneske za to lepo vzgojno organizacijo naše mladine.

Dejavnost hrastniških taborníkov je bila lansko leto pisana in razgibana. Prvi večji izlet je priredila ta organizacija že minulo zimo, in sicer na Lisco. V mesecih februar, marec in april so imeli ti taborniki vodniški tečaj, v katerem so se mladi vodniki spoznali z vsemi nalogami in dolžnostmi v svoji organizaciji.

V dneh od 30. aprila do 2. maja 1954 so se hrastniški taborniki udeležili I. zleta tabornikov Jugoslavije v Beogradu. Petindvajset je bilo teh mladih ljudi s svojimi vodniki, ki so zastopali naše revirje na tem zletu. Še dolgo se bodo vsi udeleženci spominjali, kaj vse so videli in doživeli na tej prvomajski proslavi v Beogradu. — Obiskali so nadalje tudi rojstni kraj našega maršala Tita v Kumrovcu in tako izpolnili obljubo, ki so jo dali na lanskem občnem zboru. V dneh 3. in 4. julija 1954, v času občinskega praznika v Hrastniku, so tamkajšnji taborniki napravili propagandno taborjenje v Dovcah ter ob tej priložnosti pokazali domačinom življenje tabornikov.

Taborniki iz Hrastnika pa so bili v prijateljskih stikih s tovariši v Trbovljah, kjer so se udeležili razvitja taborniške zastave »Rodu črnega diamanta« ob občinskem prazniku v Trbovljah meseca junija 1954. — Glavno delo pa so hrastniški taborniki opravili v lanskem juliju in avgustu. Taborili so na Gorenjskem v Gornji Senici pri Medvodah, kjer so se zbrali otroci padlih borcev NOV. To letovanje je bilo lepo, saj so delali izlete v bližnjo in daljno okolico. V času, ko je del članov taboril na Gorenjskem, so se v Hrastniku ostali tovariši pripravljali na taborjenje v Pulju. Celoten tabor z Gorenjske so prestavili v kopališče pri Pulju, kjer je v pičlih dveh dneh zrasel v borovem gozdičku »mali Hrastnik«. Štirinajst dni veselja, sonca, svežega zraka in kopanja v morju so dali mladim tabornikom novih moči. Ko so mladi taborniki odšli s tega letovanja, so njihove šotore zasedli starejši tovariši, člani kluba »Dobri tovariši«, ki sestavljajo najmarljivejši del tega rodu. To taborjenje so lepo končali.

Meseca avgusta pa se je tov. Vojko, član rodove uprave »Temnega hrasta« udeležil enotedenskega posvetovanja starešinske uprave Zveze tabornikov Jugoslavije ob Boračkem jezeru v Hercegovini.

V septembru so tudi hrastniški taborniki pohiteli na veliko partizansko slovesnost na Ostrožnem. Preko sedemdeset jih je bilo. Po številu so bili Hrastničani najmočnejša taborniška skupina na Ostrožnem. Tukaj jih je obiskal starešina slovenskih tabornikov tov. Jože Potrč. Izrekel jim je priznanje in jim izročil darilo kot najboljši taborniški organizaciji Sloveniji.

V »Rodu temnega hrasta« pa seveda niso pozabili na gojitev družabnosti in prijateljstva. Brez tega ne bi mogli opraviti tolikega dela. Kaj dela ta taborniški rod, vé pravzaprav le malokdo. Tako pravijo nekateri domačini, ki so zelo slabo pou[illegible] o delu te pomembne organizacije, med drugim takole: »Lahko in koristno je biti taborniki Lepo hodijo na dopust, na izlete, pa vse brezplačno! Denar jim da občina ali pa okraj!« — Kdor tako misli, naj pride v to organizacijo! Imel bo priložnost spoznati, koliko drobnega in velikega dela so brezplačno opravili taborniki, med katerimi prispeva vsak posameznik za izlete in taborjenje svoje, med letom nabrane osebne prihranke.

Za zaključek pred občnim zborom so hrastniški taborniki obiskali še naš Kum. Na občnem zboru pa so se člani »Rodu temnega hrasta« poleg ostalega pogovorili o svojem nadaljnjem delu, o katerem smo prepričani, da bo prav tako uspešno kot lani.

Marljivim hrastniškim tabornikom in ostalim kličemo: »S prirodo k novemu človeku!«

-jk-

Prijetno je na taborjenju

FIZKULTURA IN ŠPORT

Mladinski namiznoteniški turnir v Kranju

Kakor vsako leto, je tudi letos kranjski »Triglav« (prej »Projektor«) priredil namiznoteniški turnir za mladince, mladinke in pionirje. To tekmovanje štejejo za neuradno mladinsko prvenstvo.

Prireditve so se udeležili mladi igralci iz Kočevja, Ljubljane, Maribora, Jesenic, Tržiča ter poleg Trboveljčanov tudi Kranjčani (preko 44 igralcev). Od Trboveljčanov sta se udeležila tega kosanja Weiss in Herman.

Takoj po prvih igrah je imel največ možnosti za vstop v finale Weiss, vendar je pozneje naglo popustil ter v svoji skupini zasedel 4. mesto, kar pa je bilo za vstop v finale premalo. V 2. skupini se je v finale uvrstil Herman, ki je počasi prihajal v igri v staro formo. V finale se je plasiralo 12 igralcev, ki so igrali vsak z vsakim. Z malo upanja na dosego boljšega mesta je stopil Herman v borbo z najboljšimi mladinci Slovenije. V teh borbah je pokazal svojo staro igro in ni izgubil živcev, čeprav je doživel že v začetku štiri poraze (2 v polfinalu). V nadaljevanju je s svojo odlično obrambo premagal vse svoje nasprotnike, med njimi tudi Ljubljančana Tomažiča, ki je na sedanjem državnem prvenstvu zasedel 7. mesto, kar z 2:0 (21:16, 21:13). V skupnem plasmaju je zasedel 4. mesto (lani sedmo) ter prejel knjižno darilo in diplomo.

Ta ponovni uspeh trboveljskih igralcev namiznega tenisa dokazuje, da so le-ti na pravi poti, da spravijo namizni tenis na tisto višino, kot je bil pred letom dni.

Šport v Zagorju

V nedeljo je smučarski klub »Proletarca« iz Zagorja izvedel na pobočju Partizanskega vrha prve letošnje smučarske tekme. Zaradi slabih snežnih razmer pa so tekmovali samo pionirji, in sicer v veleslalomu na 400 metrov dolgi progi s 40 metri višinske razlike Tekmovalo je 16 pionirjev Vrstni red: 1.—2. Drnovšek-Mljač, 3. Potisek, 4. Edi Cvenk.

PRVENSTVO SLOVENIJE V BOKSU

Rudar : Jesenice 8:12

Trbovlje, 9. jan. — Najresnejši konkurenti za osvojitev naslova republiškega prvaka, Jeseničani, so danes nastopili v Trbovljah proti domačemu Rudarju ter si priborili novo zmago in si do nadaljnjega priborili prvo mesto. V mušji kategoriji sploh ni bilo borbe, ker noben klub ni postavil tekmovalca, v polteži kategoriji pa so Trboveljčani prav tako predali borbo in je zmagal Jeseničan Preželj. Najzanimivejše so bile borbe v perolahki, lahki in polwelter kategoriji, rezultat pa odgovarja moči obeh nasprotnikov, ki sta se odlikovala po borbenosti, medtem ko jim manjka tehničnega znanja. Ob tej priložnosti je Trboveljčan Šefer slavil majhen jubilej, saj je nastopil 130-krat in si doslej priboril 88 zmag, 22 neodločenih rezultatov, 18-krat pa je bil poražen. Disciplinirani gledalci, ki jih je bilo okrog 300, so bili z nastopom zadovoljni.

Rudar (Hr.) : Železničar II (M) 9:9

Hrastnik, 9. jan. Mladi boksarji hrastniškega Rudarja so v današnji prvenstveni borbi dosegli ponovno pomemben uspeh, saj so proti drugemu moštvu mariborskega Železničarja dosegli neodločen rezultat. Kot kaže, od borbe do borbe napredujejo in jim za sedaj manjkata le tekmovalca v polsrednji ter težki kategoriji. Okrog 300 gledalcev je bilo z uspehom domačih zadovoljno, posebno pa so se izkazali Mariborčan Čeh ter domačini Oroš, Škrab in Gumzej. V lažjih kategorijah so imeli prednost gostje, medtem ko so se v srednjih kategorijah domači bolj izkazali. V težki kategoriji ni nastopil noben tekmovalec, v polsrednji kategoriji je zmagal Mariborčan Šofič brez borbe, v srednji pa Hrastničan Barič, prav tako brez borbe, ker nista imela nasprotnikov.

Izpred sodišča

Zaradi tatvine spet pred sodiščem

Friderik P., mizar, stanujoč v Celju, Tomšičev trg št. 2, je bil že leta 1948 zaradi tatvine pred sodiščem. Namesto da bi se poboljšal in začel pošteno živeti, je spet zapadel na staro pot kriminala. Tako je 14. nov. lanskega leta ponovno izmaknil tov. N. J. na stanovanju v Zagorju ročni kovček, v katerem je bilo 7000 din gotovine, dinamo za dvokolo ter nekaj drugih drobnih predmetov v skupni vrednosti 12.838 din — v noči od 6. na 7. XI. 1954 je pa ob železniški progi v Zagorju vzel signalno svetilko, last JDŽ, vredno 1000 din. — Obtoženec, ki je obe kaznivi dejanji priznal, je bil obsojen na 4 mesece zapora.

Star znanec pred sodiščem

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je moral zagovarjati Janez Š., natakar, stanujoč v Celju — Lava št. 40, ker je meseca julija 1953 na Bregu na škodo tov. R. S. izmaknil dva pogonska jermena v dolžini 2 m, par moških čevljev, francoski odvijalni ključ ter navadne klešče v skupni vrednost 9000 din. Nadalje si je prisvojil od tov. Š. J. par ponošenih ženskih čevljev, vrednih 600 din. Sodišče ga je obsodilo na 4-mesečen zapor. Obtoženec je dejanje priznal, zagovarjal se je pa na pijanost, česar pa sodišče ni upoštevalo in mu glede na to, da je bil že prej kaznovan, prisodilo navedeno zaporno kazen, pri čemer pa je upoštevalo obtoženčevo priznanje, obžalovanje dejanja ter pripravljenost, da vso storjeno škodo povrne.

Spametovalo ga bo

Jože R. železniški progovni čuvaj, stanujoč v Mušeniku, postaja Sava pri Litiji (čuvajnica štev 525), je meseca aprila lanskega leta ob raznih prilikah trdil neresnične stvari o tov. L. J., ki bi utegnile škodovati časti in dobremu imenu prizadetega. Vsa stvar je prišla zaradi tega pred okrajno sodišče v Trbovljah, kjer pa je obtoženec zanikal vsako krivdo. V sodnem postopku zaslišane priče so pa nedvomno in jasno izpovedale, da je obtoženec v resnici obrekoval tov. L. J., zaradi česar ga je sodišče obsodilo na 8000 din denarne kazni ter na povračilo večine stroškov kazenskega postopanja.

Zanimivosti

HUMORJA POLNA DEKLICA

Neka »vzhajajoča zvezda« nekega newyorškega gledališča je bila brez odpovednega roka odpuščena, kljub temu da je dosegla v nekem delu izreden uspeh. Vzrok zato je bil v tem, da je nekemu soigralcu nalila v kozarec, ki ga je moral izpiti na odru, neko tekočino, ki ga je ovirala pri govoru, drugemu pa je obrnila na odprti sceni hrbet. Po odpustu je izjavila, »da njeni tovariši nimajo smisla za humor«.

★

Nobeno stoletje se ne začne s sredo, petkom ali soboto. Oktober se začne vedno z istim dnem kot januar, april z istim dnem kot julij, december z istim dnem kot september. Februar, marec in november se začno z istimi dnevi. Za prestopna leta pa ta pravila ne veljajo.

★

Odrasel človek lahko použije jedi, ki so zelo vroče. Tako ima juha, ko pride na mizo, najmanj 70 stop. C, sočivje in krompir pa uživamo v temperaturi pod 69 stop. C. Mali otroci pa zavračajo jedi, ki imajo več kot 40 stop. C. Pri odraslih gre torej v neki meri za »utrjenost«.

★

Dolga noč

Če hoče Eskim reči svoji izvoljenki »ljubim te«, mora povedati takole: »Unifergilunetepeken artno jampartustropajo amusunta raja lamintentoa«. »Kratka« ljubavna izpoved naj bi pomenila dolgo polarno noč.

Šah v Trbovljah

V četrtek, 6. t. m. so v Domu SD »Rudarja« v Trbovljah odigrali revirski šahisti svoj prvenstveni brzoturnir za mesec januar. Tekmovanja se je udeležilo 12 igralcev »Rudarja« in dva šahista ŠD »Svobode«. Po treh in pol urah je zmagal Mirko Šribar. Bil je ves čas v vodstvu in je izgubil igro samo s Frecetom, ostale partije pa je dobil Zelo dobro je tokrat zaigral Ivan Pajk, ki je zasedel drugo mesto. Razen z zmagovalcem je izgubil partijo še s Škrbcem. Dobro sta se pokazala nadalje še Frece in posebno Zvone Irt. Ugodno se je plasiral tudi Špilar, medtem ko sta mladinec Hinko Jazbec in Sever igrala na tem tekmovanju slabo. Končno so se šahisti razvrstili takole:

1. Šribar (R) 12 točk; 2. Pajk (R) 11 točk; 3. Frece (R) 10 točk; 4. Irt (R) 8 točk; 5. — 7. Jazbec ml. (R), Opresnik (R) in Špilar (S) po 7 točk; 8. Škrbec (R) 6,5 točk; 9. — 10. Vek (R) in Sever (S) po 5,5 točk itd.

★

Vse šahiste iz Trbovelj obveščamo, da se bodo vršili redni mesečni brzoturnirji vsak prvi četrtek v mesecu, in sicer v Domu SD »Rudarja« z začetkom ob 17,30.

H. J.